

2012

**Observatori Municipal
sobre el VIH i la Sida**

3r INFORME

Observatori Municipal sobre el VIH i la Sida

3r INFORME
Juliol de 2012

I. INTRODUCCIÓ	1
II. INDICADORS DE LA INCIDÈNCIA DEL VIH I LA SIDA	4
<u>1. Casos registrats de sida i VIH</u>	5
A. Casos de sida registrats a Mataró en el període 1981-2010	5
B. Casos de VIH i sida registrats a Mataró en el període 2001-2010	7
<u>2. Vies de transmissió de la sida per sexe i edat</u>	8
A. Vies de transmissió de la sida en el període 1981-2010	8
B. Vies de transmissió de la sida en el període 2001-2010	9
C. Vies de transmissió del VIH en el període 2001-2010	10
III. INDICADORS D'ACTIVITAT PREVENTIVA I INFORMATIVA	11
<u>1. Programa Àmbit Maresme</u>	12
A. Servei d'informació	12
B. Cursos de formació. Total d'assistents i tipologia	12
C. Formació d'agents de salut	13
D. Material distribuït	14
E. Indicadors d'inserció	15
F. Indicadors de participació en el programa de voluntariat	15
<u>2. Programa Coneix, respecta, estima</u>	16
<u>3. Tallers d'educació afectiva i sexualitat</u>	16
<u>4. Programa d'accessibilitat a preservatius</u>	18
<u>5. Programa d'intercanvi de xeringues</u>	20
<u>6. Programa de manteniment amb metadona</u>	23
<u>7. Formació d'usuaris en actiu</u>	24
<u>8. Protocol de coordinació assistencial</u>	25
A. Formació als equips d'atenció primària i als professionals de les farmàcies	25
B. Informació sobre recursos de la ciutat	26
<u>9. Programa d'intervenció amb treballadores sexuals</u>	27

IV. INDICADORS DE DETECCIÓ, TRACTAMENT I ASSISTÈNCIA	29
<u>1. Nous casos de VIH i de sida</u>	30
A. Nous casos registrats a l'àrea d'influència de l'Hospital de Mataró	30
B. Noves infeccions de VIH entre residents a Mataró	32
C. Nous casos de sida	33
D. Distribució per sexe i edat dels nous casos i les noves infeccions de VIH	34
E. Vies de transmissió de les noves infeccions de VIH	35
<u>2. Proves de detecció del VIH</u>	37
A. Prova de detecció als centres d'atenció primària i a l'Hospital de Mataró	37
B. Test ràpid del VIH a les farmàcies	37
<u>3. Programa de suport psicològic</u>	39
<u>4. Valoració qualitativa responsables de servei</u>	40
V. CONCLUSIONS	42

TAULES

TII.1	Nombre de casos registrats de sida i defuncions per sexe de residents a Mataró (1981-2010)	5
TII.2	Nombre de casos registrats de sida i defuncions per sexe de residents a Mataró (2001-2010)	7
TII.3	Nombre de casos registrats de VIH i defuncions per sexe de residents a Mataró (2001-2010)	8
TII.4	Distribució dels casos de sida segons grup de transmissió i sexe. Residents a Mataró (1981-2010)	8
TII.5	Distribució dels casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Residents a Mataró (1981-2010)	8
TII.6	Distribució dels casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Homes residents a Mataró (81-10)	8
TII.7	Distribució dels casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Dones residents a Mataró (81-10)	9
TII.8	Distribució dels casos de sida segons grup de transmissió i sexe. Residents a Mataró (2001-2010)	9
TII.9	Distribució dels casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Residents a Mataró (2001-2010)	9
TII.10	Distribució dels casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Homes residents a Mataró (01-10)	9
TII.11	Distribució dels casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Dones residents a Mataró (01-10)	10
TIII.1	Programa Àmbit Maresme. Nombre de persones ateses pel servei d'informació	12
TIII.2	Programa Àmbit Maresme. Històric cursos de formació. Total assistents i tipologia	12
TIII.3	Programa Àmbit Maresme. Cursos de formació. Total assistents i tipologia (2010)	13
TIII.4	Programa Àmbit Maresme. Cursos de formació. Total assistents i tipologia (2011)	13
TIII.5	Programa Àmbit Maresme. Formació d'agents de salut	13
TIII.6	Grups i/o encontres adreçats als seus iguals. Intervenció dels agents de salut 2011	14
TIII.7	Programa Àmbit Maresme. Històric de la intervenció agents de salut adreçada a la població immigrada	14
TIII.8	Nombre i tipus de materials distribuïts (2005-2011)	15
TIII.9	Programa Àmbit Maresme. Històric de persones assessorades laboralment	15
TIII.10	Programa Àmbit Maresme. Participació en el programa de voluntariat	15
TIII.11	Programa coneix, respecta, estima. Nombre de centres participants	16
TIII.12	Programa coneix, respecta, estima. Nombre d'alumnes participants per nivell i curs escolar	16
TIII.13	Tallers d'educació afectiva i sexualitat per a estudiants de tercer i quart d'ESO	17
TIII.14	Tallers d'educació afectiva i sexualitat adreçats a alumnes de formació professional	17
TIII.15	Tallers d'educació afectiva i sexualitat per a població immigrada	17
TIII.16	Tallers d'educació afectiva i sexualitat per a discapacitat intel·lectuals	18
TIII.17	Distribució de preservatius a través del Programa Màquina. Mataró	19
TIII.18	Nombre de kits de xeringues distribuïts per serveis	20
TIII.19	Recollida de xeringues per serveis	22
TIII.20	Xeringues recollides pel Servei de Manteniment	22
TIII.21	Actuacions dels agents de salut en zones amb indicis de consum de drogues	22
TIII.22	Formació d'usuaris en actiu	24
TIII.23	Taller de detecció precoç del VIH des de l'atenció primària 2011	25
TIII.24	Sessió de formació i d'intercanvi en VIH/sida 2011	25
TIII.25	Protocol de coordinació assistencial. Informació i formació de professionals	26
TIII.26	Distribució del fullet de recursos del Pla d'actuació sobre el VIH i la sida a Mataró	26
TIII.27	Distribució del fullet de prevenció de la sida	27
TIII.28	Distribució del cartell de sensibilització sobre la sida	27
TIII.29	Programa d'intervenció amb treballadores sexuals	27
TIII.30	Distribució per lloc d'origen de les treballadores sexuals (via pública)	28
TIV.1	Casos de VIH registrats per la Unitat Funcional de sida de l'Hospital de Mataró	30
TIV.2	Pes dels casos registrats i les noves infeccions de VIH entre els residents a Mataró	32
TIV.3	Nous casos de sida respecte al total de VIH en seguiment actiu	33
TIV.4	Nous casos de sida que d'entrada han desenvolupat la malaltia o ho han fet en el decurs del primer any	33
TIV.5	Vies de transmissió dels nous casos de VIH registrats a la UFS de l'Hospital de Mataró	36
TIV.6	Vies de transmissió de les noves infeccions de VIH registrades a la UFS de l'Hospital de Mataró	36
TIV.7	Nombre anual de proves de VIH	37
TIV.8	Nombre anual de proves anònimes de VIH	38
TIV.9	Distribució per sexe del text ràpid de farmàcies. 2011	38
TIV.10	Distribució per trams d'edat del test ràpid de farmàcies. 2011	38
TIV.11	Motiu pel qual es demana el test ràpid de farmàcies. 2011	38
TIV.12	Històric del test ràpid de farmàcies	39

GRÀFIQUES

GII.1	Estructura per edat i sexe dels casos de sida registrats de residents a Mataró (1/1/1981-31/12/2010)	5
GII.2	Distribució de casos de sida i defuncions per sexe i any de residents a Mataró (1/1/1985-31/12/2010)	6
GII.3	Estructura per edat i sexe dels casos de sida registrats de residents a Mataró (2001-2010)	7
GIII.1	Nombre de preservatius distribuïts segons campanyes de prevenció	18
GIII.2	Nombre de kits de xeringues distribuïts per farmàcies i percentatge de retorns	21
GIII.3	Nombre i variació de les inclusions en el Programa de manteniment amb metadona (PMM)	23
GIII.4	Mitjana mensual d'usuaris al Programa de manteniment amb metadona (PMM)	24
GIV.1	Casos nous de VIH registrats: noves infeccions i nous casos amb VIH ja diagnosticat	31
GIV.2	Relació entre noves infeccions de VIH i el total de casos nous de VIH registrats	31
GIV.3	Distribució per sexe i mitjana d'edat dels casos nous de VIH	34
GIV.4	Distribució per sexe i mitjana d'edat de les noves infeccions de VIH	35

I. Introducció

I. Introducció

El document que us presentem a continuació és el tercer informe de l'Observatori Municipal sobre el VIH i la Sida de Mataró. La creació d'aquest Observatori respon a una de les prioritats que planteja el Pla d'actuació sobre el VIH i la Sida a Mataró (novembre de 2006). Una de les línies estratègiques del Pla d'actuació –informació, avaluació i recerca- marca com a objectiu prioritari la creació d'un sistema d'informació estable com a instrument que garanteixi el seu desenvolupament, tot adequant els recursos i els programes a les necessitats existents al territori, i avaluant les intervencions que s'hi estan duent a terme.

Els sistemes d'informació o observatoris d'àmbit local acostumen a ser poc usuals al nostre país. Sovint, per conèixer les necessitats d'intervenció o l'evolució d'una problemàtica determinada s'ha de partir d'informacions d'un territori més ampli amb l'inconvenient que la informació obtinguda no fa referència a les especificitats d'un territori concret, de les prestacions que s'ofereixen des dels serveis o de les necessitats detectades a partir d'un contacte proper. Des de l'Ajuntament de Mataró tenim l'experiència de l'Observatori Municipal sobre el Consum de Drogues, creat l'any 2001. Aquests anys ens han atorgat prou experiència com per poder definir amb més seguretat l'Observatori sobre el VIH i la Sida. De fet, l'àmbit local ens ofereix una mirada propera amb la possibilitat d'acotar els paràmetres de la incidència de la problemàtica en les distintes línies estratègiques que es descriuen en el Pla i, a més a més, ens permet plantejar les actuacions comunitàries d'acord amb les necessitats reals.

Destacar que, a finals de gener de 2011, es va constituir un grup de treball integrat per membres de la comissió tècnica i altres professionals de serveis/entitats de la ciutat, amb l'objectiu de revisar i d'actualitzar el Pla d'actuació sobre el VIH i la Sida a Mataró 2006-2010. Com a resultat del treball efectuat, es va elaborar un document d'actualització que defineix noves propostes d'actuació, entre les quals es considera assegurar el manteniment i la revisió periòdica de l'Observatori com a instrument bàsic d'anàlisi de la situació epidemiològica, de les intervencions efectuades i de la detecció de necessitats, com una eina indispensable per a una planificació responsable.

L'elaboració del tercer informe per part del Servei d'Estudis i Planificació de l'Ajuntament de Mataró ha estat possible gràcies a la participació dels professionals dels diversos serveis relacionats amb la prevenció i el tractament del VIH i la sida, representants de serveis que han participat en el disseny del Pla i en el desenvolupament de les diferents accions. Enguany, la Comissió Tècnica de l'Observatori, coordinada des de la Secció de Salut Pública del Servei de Família de l'Ajuntament de Mataró, ha estat formada per les persones següents:

- Enric Batlle. Centre d'Atenció a les Drogodependències del Servei de Psiquiatria del Consorci Sanitari del Maresme (CSdM).
- Regina Romeu. Centres d'atenció primària de l'Institut Català de la Salut (ICS).
- Enric Corona. Centres d'atenció primària del CSdM.
- Pilar Barrufet i Lluís Force. Unitat Funcional de Sida del Servei de Medicina Interna de l'Hospital de Mataró del CSdM.
- M. Àngels Via. Farmàcies comunitàries de Mataró.
- Helena Cascalló. Programa Àmbit Maresme de l'associació ÀMBITprevenció.
- Hildegard Mausbach. Centre d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva de l'ICS (CSdM).
- Assumpta Lluch. Secció de Salut Pública de l'Ajuntament de Mataró.

Igualment, destacar i agrair les dades aportades per elaborar aquest informe al Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCAT) i al Programa per a la Prevenció i l'Assistència de la Sida del Departament de Salut de la Direcció General de Salut Pública de la Generalitat de Catalunya.

Pel que fa al desenvolupament de l'Observatori, la Comissió Tècnica ha estat treballant per tal de millorar els sistemes de registre de cada servei, informatitzant-ne els indicadors i controlant els processos de recollida de dades. Alhora, s'hi han introduït nous indicadors d'acord amb les accions efectuades pel desenvolupament des diferents programes. Com en l'informe anterior, el sistema d'indicadors s'estructura en tres blocs temàtics:

1. Indicadors de la incidència del VIH i la sida.
2. Indicadors d'activitat preventiva i informativa.
3. Indicadors de detecció, tractament i assistència.

Aquest tercer informe -com ja es va apuntar a l'edició anterior- no s'ha de veure com un punt final, sinó com una eina de treball que encara està millorant. Així doncs, cal destacar l'esforç de tots els participants per superar l'aportació limitada de la dada conjuntural, emmarcant-la en sèries històriques més àmplies; la revisió que s'ha fet de la presentació d'alguns indicadors i, finalment, la incorporació de les dades més recents que estan disponibles en cada moment.

Per últim, indicar que l'estructura de l'Observatori respon a la idea implícita de trobar un equilibri entre les dades d'incidència que en general venen facilitades per entitats i organismes de caire supramunicipal i la gran diversitat d'iniciatives a nivell local, particularment en l'àmbit de la prevenció. Aquestes darreres actuacions, malgrat la dificultat d'avaluació que presenten, són bàsiques per a un observatori que reclama la necessitat de tenir una visió també local de la problemàtica que analitza.

II. Indicadors de la incidència del VIH i la sida

1. Casos registrats de sida i VIH

A. Casos de sida registrats a Mataró en el període 1981-2010

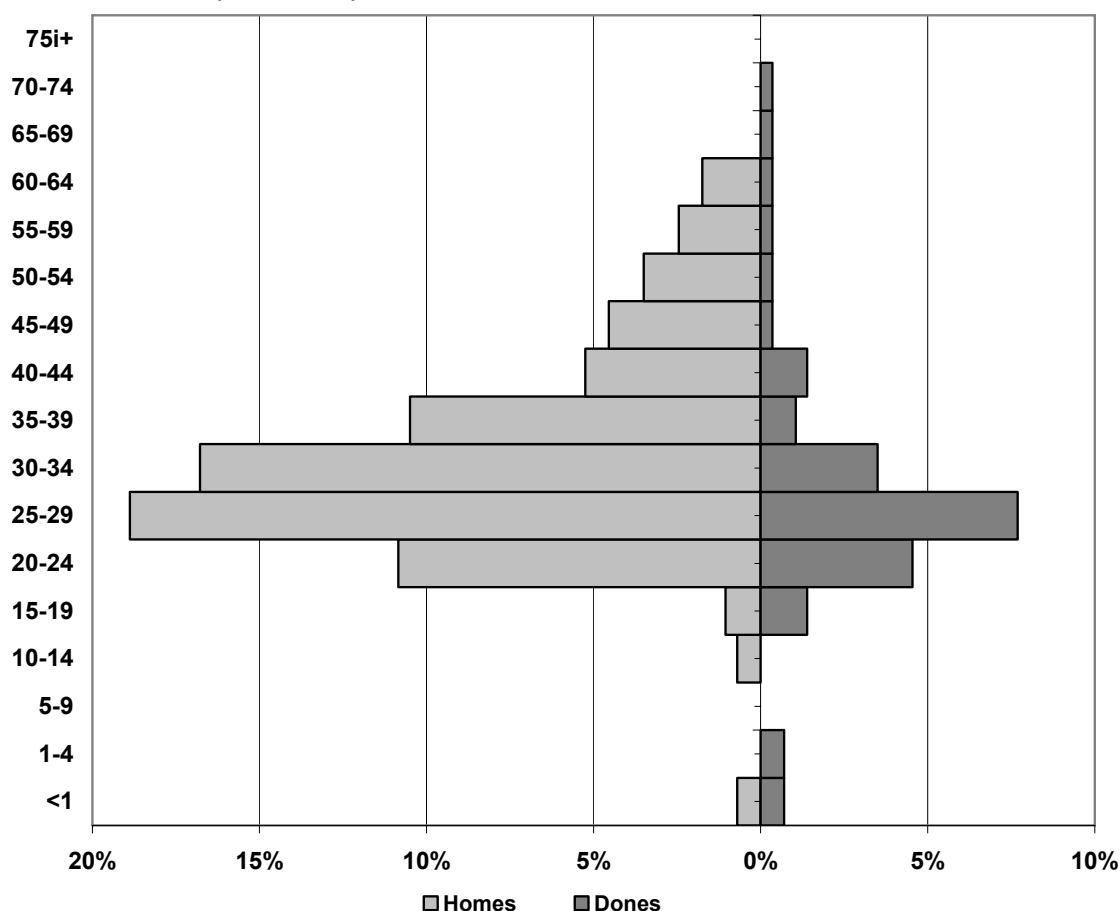
En el període 1981-2010, el Centre d'Estudis Epidemiològics sobre el VIH i la sida de Catalunya (CEEISCAT) registra un total de 304 casos de sida entre els residents de la ciutat -237 homes i 67 dones- i un total de 172 defuncions¹, el 56,6% dels casos. Si bé els homes donen compte de pràcticament el 80% del total de defuncions, el percentatge sobre el total de casos de cada sexe és molt similar, amb el 56,5 i el 56,7% dels casos de sida, respectivament.

TII.1. **Nombre de casos registrats de sida i defuncions per sexe de residents a Mataró. (1/1/1981-31/12/2010)**

	Nombre	%	Defuncions*	%/total casos per sexe
Homes	237	78,0	134	56,5
Dones	67	22,0	38	56,7
Total	304	100	172	56,6

* Defuncions segons data de diagnòstic

GII.1. **Estructura per edat i sexe dels casos de sida registrats de residents a Mataró (1981-2010)**

Font: elaboració a partir de dades del CEEISCAT. Direcció General de Salut Pública del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

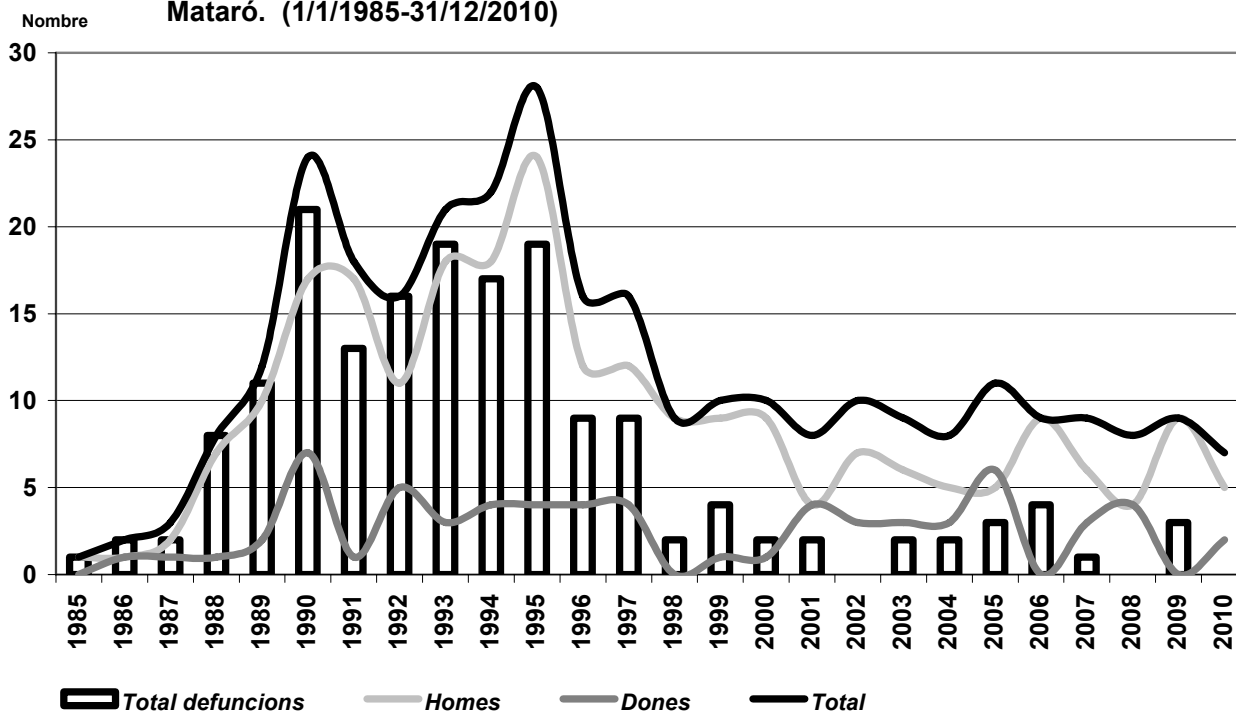
¹. Seguint les recomanacions del CEEISCAT, en aquest informe es computen les defuncions d'acord amb la data de diagnòstic i no de defunció, com es venia fent en informes anteriors. Aquest fet és el que explica les diferències amb dades anteriorment publicades.

En el mateix període, la distribució per sexe i edat dels casos de sida mostra, com en el cas dels homes, el tram amb un major pes sobre el total de casos és el de 25-29 anys amb el 18,88%, seguit pels trams de 30-34 i 35-39 anys amb el 16,78 i el 10,49%, respectivament. En el cas de les dones també és el tram de 25-29 anys el que dóna compte del percentatge més elevat (7,69%) - significativament inferior al dels homes- al qual segueix el de 20-24 anys amb el 4,55%.

La mitjana d'edat dels casos registrats de sida a Mataró en el període 1981-2010 és de 32,34 anys (33,33 anys en els cas dels homes i 28,94 anys en el de les dones).

GII.2.

Distribució de casos de sida i defuncions per sexe i any de residents a Mataró. (1/1/1985-31/12/2010)

Font: elaboració a partir de dades del CEEISCAT. Direcció General de Salut Pública del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Mentre a la dècada dels noranta s'hi van registrar un total de 129 defuncions per sida, segons la data de diagnòstic, a la primera dècada del segle XXI aquesta xifra s'ha reduït fins a 19 casos; el 42,10% d'aquestes han tingut lloc en els darrers cinc anys.

B. Casos de VIH i sida registrats a Mataró en el període 2001-2010

En el període més recent, 2001-2010, el CEEISCAT ha registrat un total de 88 casos de sida entre els residents a Mataró: 60 d'homes i 28 de dones. El nombre total de defuncions, segons l'any de diagnòstic, és de 17 (11 homes i 6 dones). Si bé, com ja s'apuntava en el període més ampli, els homes tenen un major pes sobre el total de defuncions, si parem atenció al que aquestes signifiquen sobre el total de casos de cada sexe, s'observa com la mortalitat és superior en el cas de les dones que dels homes amb el 21,4 i el 18,3%, respectivament.

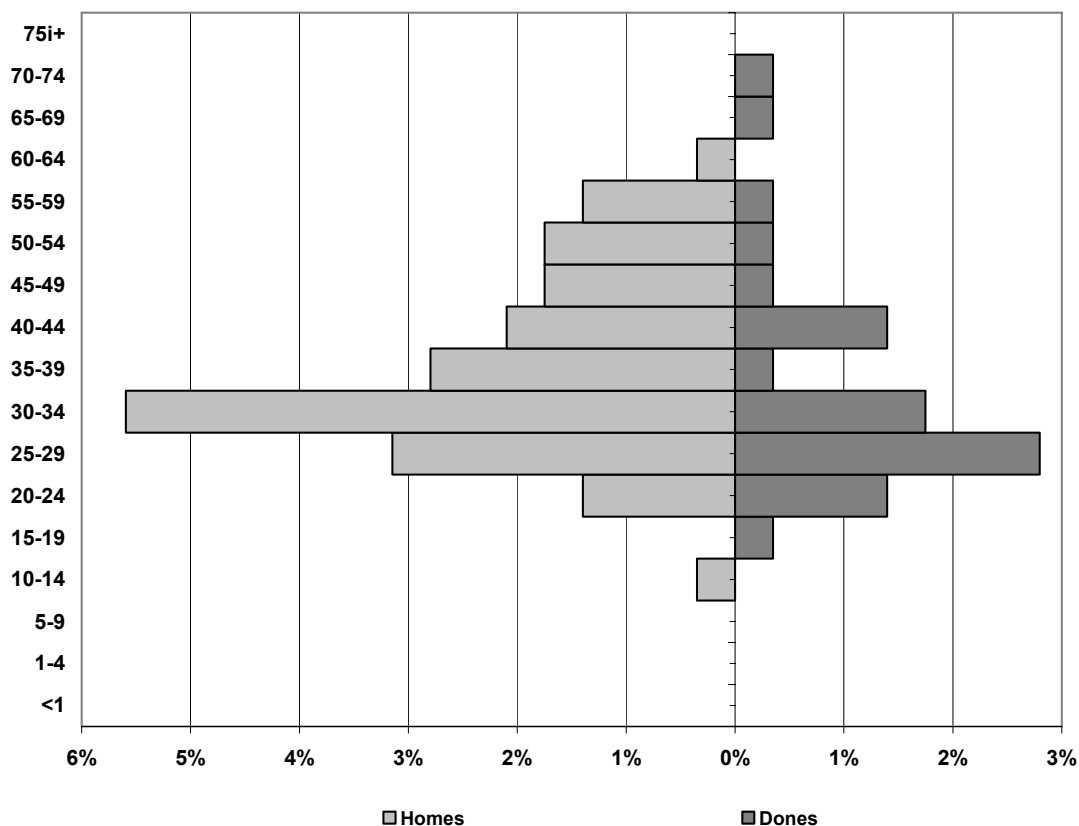
TII.2. **Nombre de casos registrats de sida i defuncions per sexe de residents a Mataró. (2001-2010)**

	Nombre	%	Defuncions*	%/total casos per sexe
Homes	60	68,2	11	18,3
Dones	28	31,8	6	21,4
Total	88	100	17	19,3

* Defuncions segons data de diagnòstic

Pel que fa a la distribució dels casos per sexe i trams d'edat, en el cas dels homes, la primera posició correspon al tram de 30-34 anys (5,59%) i, en el cas de les dones, al de 25-29 anys amb el 2,80% del total de casos.

GII.3. **Estructura per edat i sexe dels casos de sida registrats de residents a Mataró. 2001-2010**

Font: elaboració a partir de dades del CEEISCAT. Direcció General de Salut Pública del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Pel que fa als casos d'infecció amb VIH, durant el període 2001-2010 el CEEISCAT n'ha registrat 179 casos: 127 homes i 52 dones. El percentatge de defuncions dels casos registrats dins d'aquest període ha estat del 9,4 i el 5,8%, respectivament.

Nombre de casos registrats de VIH i defuncions per sexe de residents a Mataró. (2001-2010)

TII.3.

	Nombre	%	Defuncions	%/total casos per sexe
Homes	127	70,9	12	9,4
Dones	52	29,1	3	5,8
Total	179	100	15	8,4

Font: elaboració a partir de dades del CEEISCAT. Direcció General de Salut Pública del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

2. Vies de transmissió de la sida per sexe i edat

A. Vies de transmissió de la sida en el període 1981-2010

En el període 1981-2010, el nombre de casos de transmissió de la sida a través del consum de drogues per via parenteral (UDVP) i a través de relacions sexuals és pràcticament el mateix amb 144 i 137 casos, respectivament. En el cas de la infecció a través de relacions sexuals, són les relacions heterosexuales el mecanisme de transmissió que dona compte d'un major nombre de casos (93). Per sexes, en el cas dels homes, el 49,37% dels 237 casos de transmissió són per UDVP i el 26,16% a través de relacions heterosexuales; en el cas de les dones, el 46,27% dels 67 casos de transmissió són a través de relacions heterosexuales i el 40,23% per UDVP.

TII.4. Distribució de casos de sida segons grup de transmissió i sexe. Residents a Mataró (01/01/1981-2010)

	Home	Dona	Total
UDVP	117	27	144
Homo-bisexual	44	0	44
Heterosexual	62	31	93
Risc no qualificat	14	9	23
Total	237	67	304

Per trams d'edat, són els de 30-34, 35-39 i 25-29 anys els que concentren, per aquest ordre, el major nombre de casos.

TII.5. Distribució de casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Residents a Mataró (1981-2010)

	<1	1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+	Total
UDVP	0	0	0	0	0	11	39	47	29	11	6	1	0	0	144
Homo-bisexual	0	0	0	0	0	0	7	18	6	3	5	2	2	2	45
Heterosexual	0	0	0	0	1	2	9	11	25	17	9	6	8	4	92
Altres i risc no qualificat	3	3	0	0	1	1	2	1	2	1	2	2	1	4	23
Total	3	3	0	0	2	14	57	77	62	32	22	11	11	10	304

TII.6. Distribució de casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Homes residents a Mataró (1981-2010)

	<1	1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+	Total
UDVP	0	0	0	0	0	8	34	37	23	9	5	1	0	0	117
Homo-bisexual	0	0	0	0	0	0	7	18	6	3	5	2	2	1	44
Heterosexual	0	0	0	0	0	0	3	6	18	12	8	5	7	3	62
Altres i risc no qualificat	2	0	0	0	1	0	1	0	2	0	2	2	1	3	14
Total	2	0	0	0	1	8	45	61	49	24	20	10	10	7	237

TII.7. Distribució de casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Dones residents a Mataró (1981-2010)

	<1	1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60i+	Total
UDVP	0	0	0	0	0	3	5	10	6	2	1	0	0	0	27
Homo-bisexual	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Heterosexual	0	0	0	0	1	2	6	5	7	5	1	1	1	1	30
Altres i risc no qualificat	1	3	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1	9
Total	1	3	0	0	1	6	12	16	13	8	2	1	1	3	67

Font: elaboració a partir de dades del CEEISCAT. Direcció General de Salut Pública. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

B. Vies de transmissió de la sida en el període 2001-2010

En els darrers deu anys, la transmissió de la sida a través de les relacions sexuals ha guanyat pes sobre el conjunt de vies. Així, el 72,73% dels 88 casos registrats en el període 2001-2010 han tingut aquestes com a via principal d'infecció. La transmissió de la sida a través de relacions heterosexuales, amb 52 casos, és el mecanisme que dona compte d'un major nombre de casos, mentre que la transmissió a través del consum de drogues per via parenteral, amb 22 casos, representa el 25% del total de casos, un percentatge que és distribueix per igual entre homes i dones.

TII.8. Distribució de casos de sida segons grup de transmissió i sexe. Residents a Mataró (2001-2010)

	Home	Dona	Total
UDVP	15	7	22
Homo-bisexual	12	0	12
Heterosexual	32	20	52
Risc no qualificat	1	1	2
Total	60	28	88

L'etapa recent (2001-2010) dona compte d'un cert envelliment dels casos, ja que els trams d'edat que concentren més se situen en la franja d'edat que va dels 35 als 49 anys.

TII.9. Distribució de casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Residents a Mataró (2001-2010)

	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60i+	Total
UDVP	0	3	2	7	3	6	1	0	0	22
Homo-bisexual	0	2	5	2	1	1	1	0	0	12
Heterosexual	1	4	4	11	12	6	5	5	4	52
Altres i risc no qualificat	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2
Total	1	9	11	20	17	13	8	5	4	88

TII.10. Distribució de casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Homes residents a Mataró (2001-2010)

	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60i+	Total
UDVP	0	3	2	3	1	5	1	0	0	15
Homo-bisexual	0	2	5	2	1	1	1	0	0	12
Heterosexual	0	1	2	7	7	5	4	4	2	32
Altres i risc no qualificat	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Total	0	6	9	12	9	11	7	4	2	60

TII.11 Distribució de casos de sida segons grup de transmissió i trams d'edat. Dones residents a Mataró (2001-2010)

	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60i+	Total
UDVP	0	0	0	4	2	1	0	0	0	7
Homo-bisexual	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Heterosexual	1	3	2	4	5	1	1	1	2	20
Altres i risc no qualificat	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Total	1	3	2	8	8	2	1	1	2	28

Font: elaboració a partir de dades del CEEISCAT. Direcció General de Salut Pública. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

C. Vies de transmissió del VIH en el període 2001-2010

Com ja passava amb la sida, la via principal de transmissió del VIH són les relacions sexuals; el 65,36% dels 179 casos registrats en el període 2001-2010 han tingut com a via de transmissió les relacions heterosexuals.

TII.12 Distribució de casos de VIH segons grup de transmissió i sexe. Residents a Mataró (2001-2010)

	Home	Dona	Total
UDVP	12	7	19
Homo-bisexual	36	0	36
Heterosexual	74	43	117
Risc no qualificat	5	2	7
Total	127	52	179

Font: elaboració a partir de dades del CEEISCAT. Direcció General de Salut Pública. Departament de Salut, Generalitat de Catalunya.

III. Indicadors d'activitat preventiva i informativa

1. Programa Àmbit Maresme

Àmbit Maresme és un programa de prevenció comunitària i de suport a persones sensibilitzades o afectades per la sida. Des de l'any 1999, la Fundació Àmbit Prevenció ofereix informació general, sensibilització comunitària, atenció social i accions de voluntariat. El programa dóna atenció psicològica a persones afectades des de la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró.

A. Servei d'informació

El Servei d'informació d'Àmbit Prevenció ha atès les sol·licituds d'un total de 36 persones en el període 2006-2011.

Programa Àmbit Maresme.

Nombre de persones ateses pel Servei d'informació

TIII.1

	Nombre
2006	10
2007	6
2008	3
2009	6
2010	4
2011	7
Total	36

Font: elaboració a partir de dades de l'associació Àmbit prevenció.

B. Cursos de formació. Total d'assistents i tipologia

En el període 2004-2011, han rebut formació dintre del Programa Àmbit Maresme 3.928 persones. Pel nombre total d'assistents, destaca l'impacte que ha tingut la intervenció adreçada als joves mitjançant la metodologia d'iguals, ja que amb un total de 1.799 joves, dóna compte del 45,8% del total d'assistents als cursos de formació dins d'aquest Programa. Després d'aquesta intervenció, el major nombre d'assistents correspon als cursos de formació adreçats als alumnes de secundària -tercer i quart d'ESO, primer i segon de Batxillerat i cicles formatius- amb 987 assistents, el 25,13% del total d'assistents. Per últim, fora d'aquestes dues intervencions, també destaca la difusió assolida pels cursos de formació entre persones de nacionalitat estrangera -emprant la metodologia d'iguals- (511) i entre els alumnes dels centres de formació d'adults (428).

Programa Àmbit Maresme. Històric cursos de formació. Total assistents i tipologia

TIII.2

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Total
IES 3r i 4r ESO, 1r i 2n Batxillerat i CF	99	80	152	67	109	184	129	167	987
Centres de joves				13	8	46		4	71
Centres de formació d'adults	10	180				148	90		428
Formació a voluntaris		6	5	6	2		7	12	38
Professionals		22	23		25	24	0		94
Impacte dels iguals adreçada als joves ⁽¹⁾				97	299	667	298	438	1.799
Impacte dels iguals adreçada a la població immigrada			137	59	74	76	117	48	511
Total	109	288	317	242	517	1.145	641	669	3.928

(1) No es registren les dades anteriors a l'any 2007 perquè els iguals es limitaven a dur a terme una taula informativa al mateix centre educatiu. A partir d'aquell any, a més de la taula també realitzen a l'espai de tutoria una sessió informativa sobre prevenció del VIH/sida als seus iguals -3r i 4r d'ESO, batxillerats i cicles formatius (Auxiliars sanitaris i integradors socials)-.

L'any 2011, 183 joves de 7 centres escolars han realitzat formació en prevenció del VIH/sida. A 22 d'aquests joves se'ls ha format perquè poguessin fer una taula informativa i/o una altra activitat sobre la prevenció del VIH al seu centre. Aquests joves agents de salut han dut a terme un total de set sessions informatives als seus iguals, que han aplegat un total de 438 alumnes d'ESO, batxillerat i cicles formatius.

TIII.3

Programa Àmbit Maresme. Cursos de formació. Total assistents i tipologia (2010)

CENTRE	NBRE. ASSISTENS	POBLACIÓ	HORARI	MOTIU DE LA FORMACIÓ	GRAU DE SATISFACCIÓ
IES Pla d'en Boet	68	4t ESO	3 grups d'1,30 h cadascun	Informació	Valoració general: 8
Escoles Freta	28	CF auxiliar infermeria	1,30 h	Informació	Valoració general: 8
Escoles Freta	15	CF auxiliar farmàcia	1,30 h	Informació	Valoració general: 7,5
IES Puig i Cadafalch	11	CF auxiliar sociosanitari 1r i 2n	10 h.	Realitzar intervenció amb iguals	Valoració general: 9,2
Escoles Freta	6	CF auxiliar infermeria i auxiliar	10 h	Realitzar intervenció amb iguals	Valoració general: 9,2
Unitat d'escolarització externa. Centre de Formació i Prevenció	7	3r i 4t ESO	1,30 h	Informació	Valoració general: 7,6
Escola d'adults Els Tarongers	90	Població adulta immigrant i autòctona	5 grups d'1,30 h cadascun	Informació	Valoració general: 8,66
Actuació Agents de salut	6	Dones llatinoamericanes	21 h	Realitzar intervenció amb iguals	Valoració general: 10

TIII.4

Programa Àmbit Maresme. Cursos de formació. Total assistents i tipologia (2011)

CENTRE	NBRE. ASSISTENS	POBLACIÓ	HORARI	MOTIU DE LA FORMACIÓ	VALORACIÓ GENERAL
IES Alexandre Satorras	62	4t ESO	3 grups d'1,30 h cadascun	Sessions informatives als seus iguals	8,4
C.O.Salesians	13	Grup d'Aprèn i treballa	1 h	Sessions informatives als seus iguals	8,8
C.O.Salesians	11	Grup de la prova d'accés	1 h	Sessions informatives als seus iguals	8,1
IES Pla d'en Boet	56	4t ESO	3 grups d'1,30 h cadascun	Sessions informatives als seus iguals	8,8
C.O.Salesians	15	Grup d'acollida	2 h	Sessions informatives als seus iguals	El col·lectiu no permet valoració. Il·l·letrats
Centre de menors la Ribera	4	Menors del centre	2 h	Sessions informatives als seus iguals	7,6
Formadors iguals	22	4t ESO i CF	3 h	Sessions informatives als seus iguals	8,5

Font: elaboració a partir de dades de l'associació Àmbit prevenció.

C. Formació d'agents de salut. Intervenció adreçada a la població procedent d'altres països

La formació d'agents de salut en prevenció del VIH i la sida es duu a terme amb l'objectiu de promoure la informació i l'educació sanitària entre iguals i, d'aquesta manera, aconseguir disminuir la incidència del VIH i la sida entre la població procedent d'altres països.

La selecció de les agents de salut en prevenció del VIH/SIDA es fa en coordinació amb el Servei de Convivència i Nova Ciutadania, el qual està en contacte amb diferents entitats i dispositius de la ciutat que treballen amb la població immigrada.

Les agents de salut fan tallers sobre prevenció del VIH i sida als centres d'acollida, a les escoles d'adults i a altres espais on es troba la població diana i convoquen a iguals per facilitar-los material de prevenció i donar-los informació sobre la prevenció del VIH i la sida i sobre els recursos disponibles a la ciutat.

TIII.5 **Programa Àmbit Maresme. Formació d'agents de salut**

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Agents de salut				5	6 ⁽¹⁾	4	4	6	6

(1) 1 agent nova

Font: elaboració a partir de dades de la Fundació Àmbit Prevenció.

En el darrer any es va comptar amb la col·laboració de les quatre farmàcies que realitzen la prova ràpida de la sida a Mataró per tal que les agents de salut poguessin conèixer aquest servei i fer-ne difusió entre els seus iguals. Les nacionalitats de les agents de salut que han rebut formació són: Argentina (3), Colòmbia (1), Mèxic (1) i Brasil (1).

El 2011, els agents de salut -6 dones llatinoamericanes i 1 home senegalès- han dut a terme cinc grups i/o encontres adreçats als seus iguals sobre prevenció del VIH/sida. Els quatre encontres de les agents de salut llatinoamericanes es van realitzar en el seu domicili mentre que, el realitzat per l'agent senegalès amb població magrebina i subsahariana, va tenir lloc a les aules d'acollida del col·legi Salesians (Guaita), juntament amb un professional d'Àmbit Prevenció. Les característiques particulars d'aquests col·lectius dificulta que es pugui obtenir una valoració sistemàtica d'aquest tipus d'actuacions.

Grups i/o encontres adreçats als seus iguals. Intervenció dels agents de salut 2011.

Lloc	Nº assistents	Lloc d'origen població diana	Durada	Motiu de la formació	Grau de satisfacció
Guaita Aula d'acollida Salesians	18	Marroc, Senegal i Gàmbia	2h	Prevenció del VIH / Sida	Valoració qualitativa satisfactòria
Domicili AGS	7	Senegal, Mali i Guinea	3h	Prevenció del VIH / Sida	Valoració qualitativa satisfactòria
Domicili AGS	11	Xile, Argentina i Espanya	3h	Prevenció del VIH / Sida	Valoració qualitativa satisfactòria
Domicili AGS	8	Colòmbia, Veneçuela i Espanya	3h	Prevenció del VIH / Sida	Valoració qualitativa satisfactòria
Domicili AGS	4	Argentina	3h	Prevenció del VIH / Sida	Valoració qualitativa satisfactòria

TIII.6

En el període 2006-2011, els agents de salut han intervingut sobre un total de 511 iguals. En el darrer any s'ha establert contacte amb 48 iguals. Al respecte, es posa de manifest les dificultats que es troben per poder comptar amb agents de salut homes i per intervenir amb col·lectius de població magrebina i subsahariana.

Programa Àmbit Maresme. Històric de la intervenció agents de salut adreçada a la població immigrada de nacionalitat estrangera

TIII.7

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Total
Total persones				137	59	74	76	117	48	511

Font: elaboració a partir de dades de la Fundació Àmbit Prevenció.

D. Material distribuït

Dins del Programa de sensibilització d'Àmbit Maresme s'ha distribuït, conjuntament amb el Secció de Salut Pública, tot un seguit de material informatiu, preservatius, material de difusió, ajuda i conscienciació sobre la sida.

En el període 2005-2011, s'ha distribuït un total de 10.559 materials informatius –fullets, manuals, llibres i guies-, 4.200 materials del telèfon de la sida i 17.424 materials diversos de conscienciació, prevenció i informació sobre la problemàtica del VIH i la sida, com podrien ser els llacets vermells del dia de la sida o els pòsters.

Nombre i tipus de materials distribuïts (2005-2011) ⁽¹⁾

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Total	TIII.8
Material informatiu	3.317	1.717	1.452	295	478	900	2.400	10.559	
Material del telèfon de la sida	0	0	700	1.500	1.500	0	500	4.200	
Altres tipus de materials	2.523	1.075	2.010	3.236	2.280	4.300	2.000	17.424	
Total materials distribuïts	5.840	2.792	4.162	5.031	4.258	5.200	4.900	32.183	

(1) Aquí no es comptabilitza el nombre de preservatius distribuïts, perquè es fa dins de l'apartat dedicat al Programa d'accessibilitat a preservatius. Així mateix, a partir de l'any 2008 es computen conjuntament els materials distribuïts per Àmbit Prevenció i per la secció de Salut Pública de l'Ajuntament de Mataró.

Font: elaboració a partir de dades de la Fundació Àmbit Prevenció i de la secció de Salut Pública.

E. Indicadors d'inserció

Segons dades de la Fundació Àmbit Prevenció, durant el 2011 s'han assessorat laboralment 14 persones en el marc del Programa Àmbit Maresme. En el conjunt del període 2005-2011, s'han assessorat 101 persones.

Programa Àmbit Maresme. Històric de persones assessorades laboralment

TIII.9

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Total
Total persones			8	15	17	15	16	16	14	101

Font: elaboració a partir de dades de la Fundació Àmbit Prevenció.

F. Indicadors de participació en el programa de voluntariat

Els voluntaris i les entitats col·laboren, especialment el Dia Mundial de la Sida, en la distribució de material de prevenció i fulletons informatius entre la població en general amb l'objectiu d'incrementar el grau de sensibilització envers el VIH i la sida.

En el període 2004-2011 han participat en el programa de voluntariat d'Àmbit Maresme 104 entitats i/o dispositius; d'aquestes, 13, ho han fet el darrer any. Des de l'any 2007 no es comptabilitzen participacions a nivell individual.

Programa Àmbit Maresme. Participació en el programa de voluntariat

TIII.10

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Total
Individual	10	17	16	8	10					61
Entitats/dispositius		10	7	13	15	14	16	16	13	104

Font: elaboració a partir de dades de la Fundació Àmbit Prevenció.

2. Programa Coneix, respecta, estima

Es tracta d'un programa de sexualitat adreçat als alumnes d'Educació Secundària Obligatòria (ESO). El programa neix a partir dels tallers de sexualitat i afectivitat que des del 1995 s'oferien a tots els alumnes del primer cicle de l'ESO. El programa consta de quatre quaderns, un per a cada nivell de l'ESO. Els objectius s'han definit pensant en el moment evolutiu dels nois i les noies i en la continuïtat del programa. Per mirar d'afavorir la participació dels alumnes, es proposen activitats a nivell individual, en grup petit i en grup gran. Hi ha algunes activitats que van acompanyades de fitxes de treball per als alumnes i d'altres amb informació per als professors.

TIII.11 Programa coneix, respecta, estima. Nombre de centres participants per nivell i curs escolar

	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11
1r d'ESO	12	11	6	7	6
2n d'ESO	12	15	10	8	8
3r d'ESO	11	14	6	9	12
4t d'ESO	11	11	10	9	13
Hi han participat els 4 cursos	9	8	6	7	6
Total centres participants	14	17	13	9	16
Total centres d'ESO (públics i concertats)	19	19	19	19	19
% centres d'ESO participants	73,7%	89,5%	68,4%	47,4%	84,2%

Font: elaboració a partir de dades del Secció de Salut Pública. Ajuntament de Mataró.

El curs 2010-2011 representa respecte al curs anterior una certa recuperació del nombre de centres i alumnes participants en el programa 'Coneix, respecta, estima'. Així, els 16 centres participants donen compte del 84,2% dels centres de secundària de la ciutat i els 2.941 alumnes del 56,5% dels alumnes que cursen l'ESO. Es tracta de percentatges superiors als assolits en el curs 2009-2010 amb el 47,4 i el 41,1%, respectivament.

TIII.12 Programa coneix, respecta, estima. Nombre d'alumnes participants per nivell i curs escolar

	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11
1r d'ESO	922	737	543	473	516
2n d'ESO	966	1.128	788	527	593
3r d'ESO	833	934	542	532	923
4t d'ESO	783	791	962	508	909
Total alumnes participants	3.504	3.590	2.835	2.181	2.941
Total alumnes d'ESO (públics i concertats)	5.111	4.964	5.047	5.305	5.209
% d'alumnes d'ESO participants	68,6%	72,3%	56,2%	41,1%	56,5%

Font: elaboració a partir de dades del Secció de Salut Pública. Ajuntament de Mataró.

3. Tallers d'educació afectiva i sexualitat

El Centre d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR) és un servei que ofereix un espai d'atenció a la dona i a la parella en temes relacionats amb la sexualitat i la reproducció, a més de tenir un espai de Consulta Jove.

Des del curs 1993-1994 també s'hi fan tallers d'educació afectiva i sexual adreçats a alumnes de tercer i quart d'ESO. En el curs 2010-2011, s'han realitzat 30 tallers que han aplegat a 707 alumnes, el nombre més elevat des de l'inici de la sèrie i que suposa el 30% del total d'alumnes de tercer i quart d'ESO a centres de Mataró.

TIII.13 Tallers d'educació afectiva i sexualitat per a estudiants de tercer i quart d'ESO

Curs	Tallers	Participants	% alumnes de 3r i 4t d'ESO
1993-1994	18	665	
1994-1995	17	595	
1995-1996	25	875	
1996-1997	25	670	
1997-1998	16	379	
1998-1999	23	573	
1999-2000	23	580	19,82
2000-2001	21	525	18,62
2001-2002	17	471	16,91
2002-2003	20	475	17,76
2003-2004	29	643	23,87
2004-2005	29	595	23,45
2005-2006	32	750	29,14
2006-2007	27	656	25,73
2007-2008	27	689	27,42
2008-2009	26	608	24,16
2009-2010	25	707	28,75
2010-2011	30	774	30,01

Font: elaboració a partir de dades de l'ASSIR. ICS (CSdM).

Des del curs 2009-2010, també s'hi fan aquests tallers adreçats a alumnes de cicles formatius d'auxiliar d'infermeria i farmàcia. En aquests dos cursos s'han dut a terme 9 tallers que han aplegat un total de 145 alumnes.

TIII.14 Tallers d'educació afectiva i sexualitat adreçats a formació professional

Any	Tallers	Col·lectiu	Participants
2009-2010	4	3 auxiliars d'infermeria; 1 auxiliar de farmàcia	65
2010-2011	5	Auxiliars d'infermeria	80

Font: elaboració a partir de dades de l'ASSIR. ICS (CSdM).

En els darrers quatre anys, s'han organitzat, conjuntament amb el Servei de Convivència i Nova Ciutadania, tallers d'educació afectiva i sexualitat per a població immigrant. Els 11 tallers realitzats en aquest període sumen un total de 193 alumnes.

Tallers d'educació afectiva i sexualitat per a població immigrant

TIII.15

Any	Tallers	Participants
2008	4	72
2009	4	69
2010	2	33
2011	1	19

Font: elaboració a partir de dades de l'ASSIR. ICS (CSdM).

Des de l'ASSIR, d'ençà el 2001, s'hi han dut a terme 8 tallers d'afectivitat i sexualitat amb discapacitats intel·lectuals que han aplegat un total de 87 participants. La durada aproximada d'aquests tallers ha estat d'una hora i mitja.

TIII.16 Tallers d'educació afectiva i sexualitat per a discapacitats intel·lectuals

Any	Tallers	Participants
2001	1	11
2002	0	0
2003	1	12
2004	1	10
2005	0	0
2006	0	0
2007	1	7
2008	1	8
2009	1	6
2010	2	33
2011	0	0

Font: elaboració a partir de dades de l'ASSIR. ICS (CSdM).

4. Programa d'accessibilitat a preservatius

Potenciar i facilitar l'ús dels preservatius és un objectiu prioritari per a la prevenció de la infecció del VIH i la sida. Així doncs, des de l'any 1995 s'han anat diversificant els punts de distribució per facilitar l'accés als preservatius.

Condó Star

Capsa en format de paquet de tabac amb tres preservatius que es distribuïa des del 1995 i fins a la fi del 2005 a través de màquines expenedores de tabac en l'àmbit dels bars musicals i discoteques. A partir del mes de gener del 2006 –amb l'entrada en vigor de la Llei 28/2005, de 26 de desembre, en la qual es fa referència a la incompatibilitat de poder subministrar altres productes a les màquines expenedores de tabac (Article 4t)-, les capsas editades s'han facilitat als joves en espais juvenils o des del Servei d'informació del Sidral als instituts d'educació secundària.

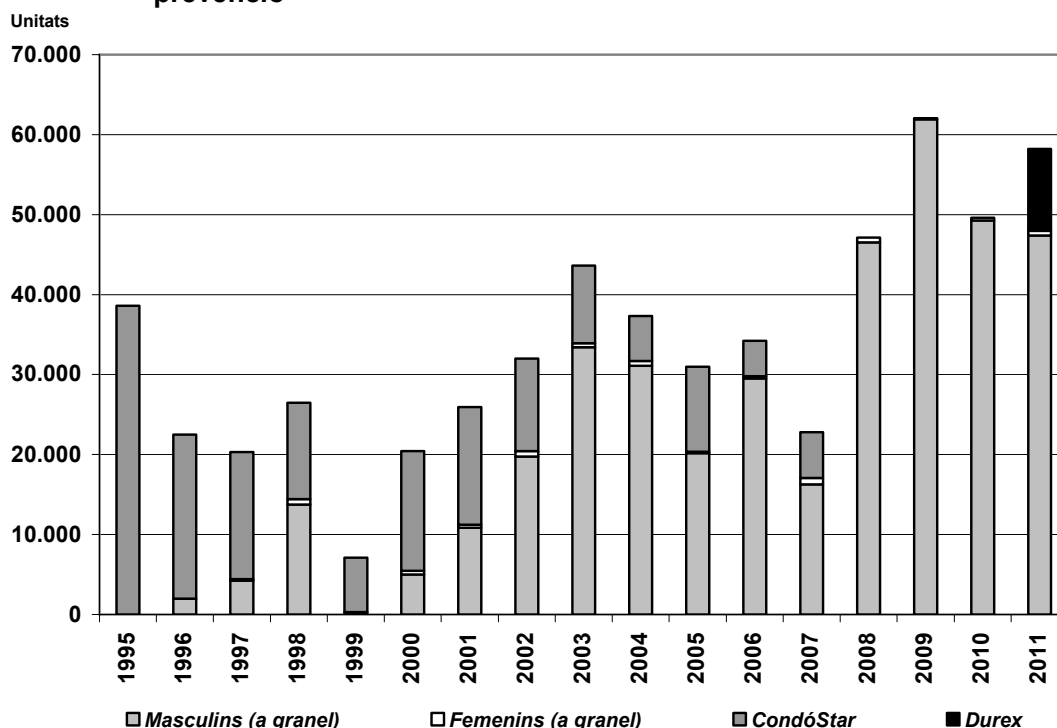
Preservatius a granel

Preservatius femenins i masculins que es distribueixen gratuïtament des de l'any 1996 des de diversos centres i serveis socio-sanitaris de la ciutat: Centre d'Atenció a les Drogodependències, Programa Àmbit Maresme, Unitat Funcional de Sida, SIDRAL, PASSIR...

L'any 2011 és el segon any en què més preservatius s'han distribuït, 58.195, un nombre tan sols superat pel rècord assolit al 2009 amb 62.065. Si a aquest nombre de preservatius, hi afegim els dispensats a través del programa Màquina, la xifra arribaria als 60.112. El 81,41% dels preservatius distribuïts a través de la campanya de prevenció són masculins a granel.

GIII.1

Nombre de preservatius distribuïts segons campanyes de prevenció

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Pla Municipal de Drogodependències.

* No s'hi computen els preservatius dispensats a través de les màquines de preservatiu –Programa Màquina.

Programa Màquina

En aquest apartat es computa el nombre de preservatius distribuïts a través de les màquines expenedores instal·lades a Mataró del Programa Màquina, iniciat l'any 2004, del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. El nombre total de preservatius distribuïts l'any 2011 (639) és superior al total distribuït en els darrers 4 anys, si bé per sota dels distribuïts al 2005 (1.062).

TIII.17

Distribució de preservatius a través del Programa Màquina. Mataró

Localització	2007 ^(*)		2008 ^(**)		2009		2010 ^(***)		2011	
	Màq.	capses (3 U.)	Màq.	capses (3 U.)	Màq.	capses (3 U.)	Màq.	capses (3 U.)	Màq.	capses (3 U.)
Port de Mataró	1	130	1	120	2	179	2	87	2	104
Casal de joves del parc	2	57	2	54	1	62	1	42	1	53
Can Solaret										
Poliesportiu E. Millán	1	22	1	32	1	10				
Piscina Municipal. Parc	1	30								
Estació de RENFE	1	164	1	198	1	241	1	140	1	146
ABS Cirera - Molins (E)							1	3	1	55
Biblioteca Pompeu Fabra							1	80	2	137
CAP II. Camí del Mig (E)							1	104	1	144
Total packs (3 unitats)	6	403	5	404	5	492	7	456	8	639

(*) Retirada d'una màquina del port de Mataró, del poliesportiu E. Millán i de la piscina municipal del parc.

(**) Retirada de la màquina que restava a la piscina municipal del parc.

(***) Instal·lació d'una màquina interior i 2 exteriors

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Programa per a la Prevenció i Assistència de la Sida. Direcció General de Salut Pública. Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

5. Programa d'intercanvi de xeringues (PIX)

L'objectiu del PIX és disminuir la incidència de la infecció del VIH entre els usuaris de drogues per via parenteral i disminuir l'abandonament de xeringues a la via pública.

El programa rep la col·laboració de diversos recursos sanitaris de la ciutat: 22 farmàcies, un centre d'atenció primària i el Centre d'Atenció a les Drogodependències. Igualment, cal destacar que des de l'octubre de l'any 2008 disposa del Programa d'agents de salut d'Àmbit Prevenció que, en coordinació amb el Centre d'Atenció a les Drogodependències, efectua un seguiment de les zones amb indicis de consum. Així doncs, dos agents de salut visiten periòdicament les zones identificades, estableixen contacte amb els usuaris i els faciliten/intercanvien el material d'injecció.

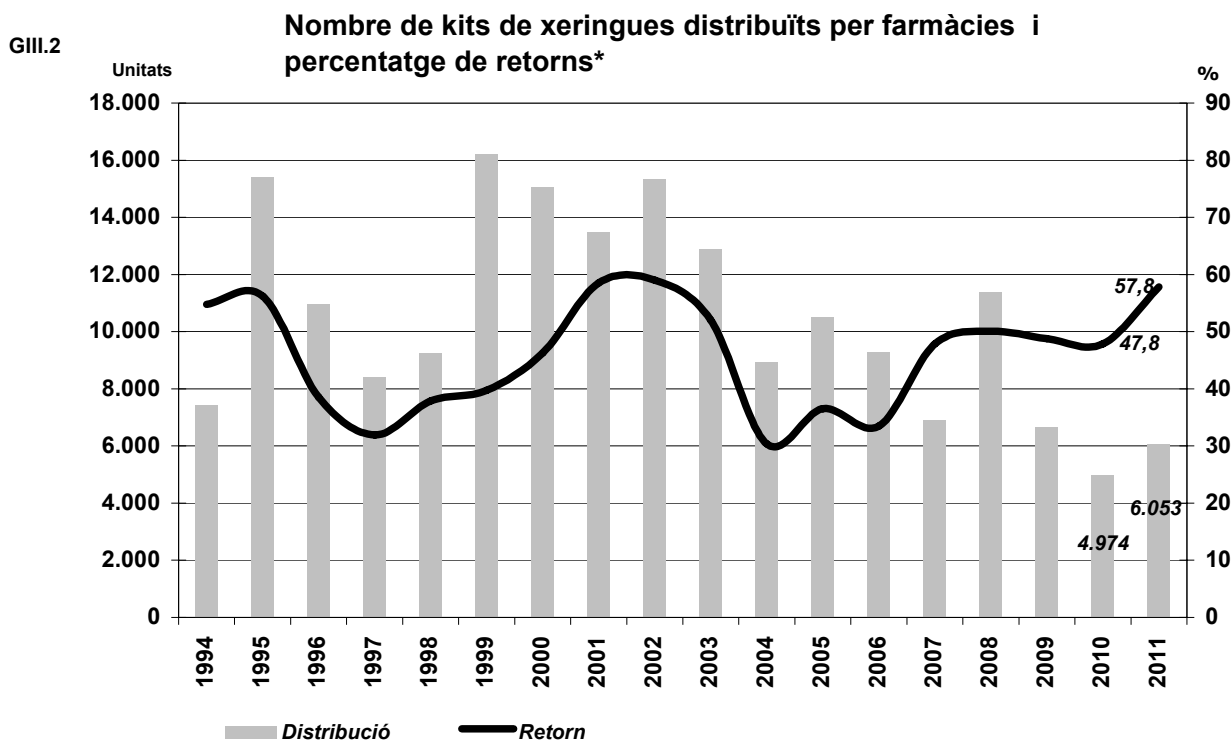
Nombre de kits de xeringues distribuïts per serveis

TIII.18

Any	Farmàcies	Departaments Municipals	Centres d'atenció primària	CAD	Total
1994	6.826	608	0	0	7.434
1995	13.829	912	682	0	15.423
1996	9.919	36	1.014	0	10.969
1997	8.065	0	343	0	8.408
1998	9.016	0	244	800	10.060
1999	16.076	0	139	1.600	17.815
2000	15.020	0	51	1.800	16.871
2001	13.504	0	0	1.600	15.104
2002	15.358	0	0	2.200	17.558
2003	12.873	0	0	1.200	14.073
2004	8.919	0	0	1.600	10.519
2005	10.507	0	22	2.400	12.929
2006	9.271	0	376	3.400	13.047
2007	6.894	0	415	3.550	10.859
2008	11.378	0	431	4.550	16.359
2009	6.657	0	359	6.600	13.616
2010	4.974	0	300	6.000	11.274
2011	6.053	0	300	3.050	9.403

Font: elaboració pròpia a partir de dades de Secció de Salut Pública.

El PIX ha distribuït un total d'11.274 kits al 2010 i 9.403 al 2011, la xifra més petita de tota la sèrie si descomptem els anys 1994 i 1997. Si a l'any 2010 havia estat el CAD el que més xeringues havia distribuït, en bona part com a conseqüència de la posada en marxa del Programa d'agents de salut, aquesta posició l'han tornat a ocupar les farmàcies el 2011. En aquest darrer any, el 64,37% de les xeringues s'han distribuït a través de les vint-i-dues farmàcies participants en el programa, el 32,44% a través del CAD i el 3,19% a través del CAP del Camí del Mig.

*22 farmàcies que participen en el PIX.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de les farmàcies de Mataró que participen en el Programa d'intercanvi de xeringues i en el Pla Municipal de Drogodependències.

El PIX té com objectiu minimitzar la presència de xeringues a la via pública. Per assolir aquest objectiu s'han posat en marxa tot un seguit d'accions per minimitzar-ne la presència:

Acció 1.

Registre de recollida de les xeringues recollides a la via pública.

Acció 2.

Recollida higiènica i gestió dels residus.

Acció 3.

Actuació que s'efectua en casos d'urgència des del Servei de la Policia Local.

Acció 4.

Seguiment de les zones amb indicis de consum.

Acció 5.

Actuació coordinada dels diversos serveis davant la detecció de zones de consum.

Arran de les actuacions efectuades des dels diversos serveis es disposa d'un registre sistemàtic de la recollida de xeringues, bàsicament per part del Servei de Manteniment, el Servei de la Policia Local i el Centre d'Atenció a les Drogodependències. A les zones amb indicis de consum s'ha incrementat la neteja i s'ha establert contacte amb els usuaris de drogues amb l'objectiu de reduir els danys relacionats amb el seu ús, facilitar la recollida de xeringues i posar-los en contacte amb els recursos de tractament.

Si bé a l'any 2011 s'ha recollit un nombre total de xeringues (854) pràcticament igual al 2009 i lleugerament per sota al 2010, hi ha diferències pel que fa a la contribució de cada servei. Així, en el darrer any augmenta significativament la recollida del Servei de la Policia Local i del Servei de Manteniment amb 80 i 231 xeringues, respectivament, mentre, alhora, disminueix la dels agents de salut (543).

Recollida de xeringues per serveis.

	SPL*	Mant	CAD	SP	Total	TIII.19
2006	65				65	
2007	165	70			235	
2008	86	367	787	4	1244	
2009	46	167	628	12	853	
2010	27	71	777		875	
2011	80	231	543		854	

Font: elaboració a partir de les dades subministrades pels diversos serveis implicats: *SPL: Servei de la Policia Local de Mataró; Mant: Servei de Manteniment; CAD: Centre d'atenció a les drogodependències; SSP: Secció de Salut Pública de l'Ajuntament de Mataró
 (*) L'any 2007 computa la suma de la recollida del Servei de la Policia Local i dels dos darrers mesos de l'any del Servei de Manteniment.

Xeringues recollides pel Servei de Manteniment

	Nombre	V(abs)	V(%)	TIII.20
1993	496			
1994	294	-202	-40,73	
1995	374	80	27,21	
1996	235	-139	-37,17	
1997	343	108	45,96	
1998	162	-181	-52,77	
2007*	70	-92	-56,79	
2008	367	297	424,29	
2009	167	-200	-54,50	
2010	71	-96	-57,49	
2011	231	160	225,35	
Total	2.810			

Font: elaboració a partir de dades del Servei de Manteniment.

L'any 2011, el nombre d'actuacions dels agents de salut en zones d'indicis de consum de drogues ha estat clarament inferior al registrat un any avanç. Així, s'han intercanviat 1.652 xeringues menys i s'han recollit 234 menys. Els agents de salut han contactat amb 8 usuaris nous, una xifra clarament inferior als 85 de l'any 2010. Entre les possibles raons que expliquin aquesta disminució hi pot haver el tancament i enderrocament de diverses cases ocupes, que havien estat el principal focus de nous contactes dels dos darrers anys.

TIII.21 Actuacions dels agents de salut en zones amb indicis de consum de drogues

	2008 ^(*)	2009	2010	2011	Var. Abs. 2010-2011	Var (%) 2010-2011
xeringues intercanviades	1.282	3.748	2.821	1.169	-1.652	-58,6
xeringues recollides	337	628	777	543	-234	-30,1
Nombre de contactes nous	0	38	70	8	-62	-88,6

(*) El Programa d'agents de salut es posa en marxa a l'octubre de 2008
 Font: elaboració a partir de dades del Programa d'agents de salut d'Àmbit Prevenció.

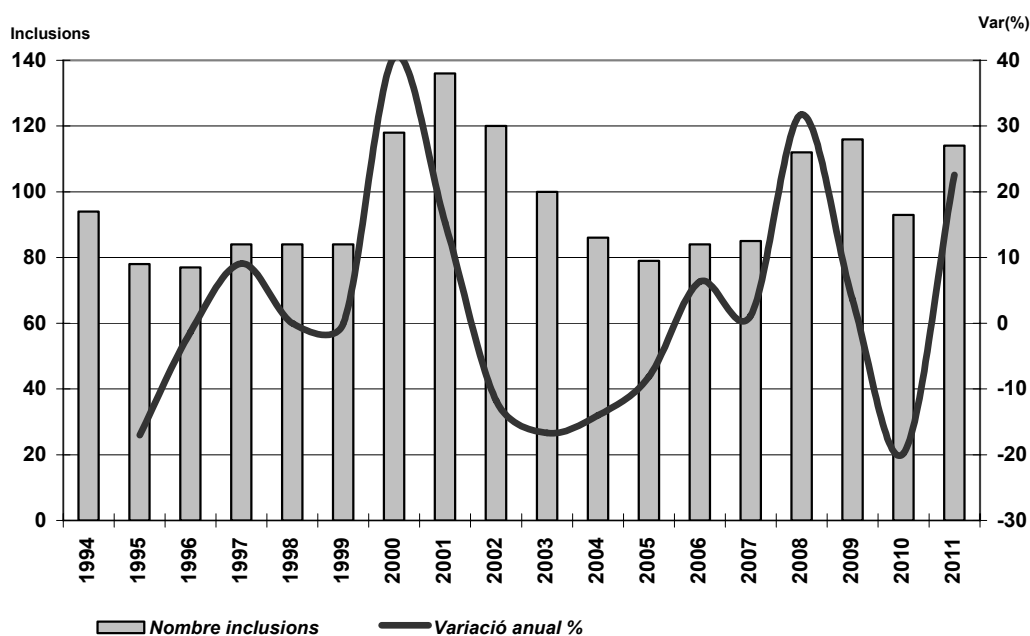
6. Programa de manteniment amb metadona

A. Nombre d'inclusions i usuaris

Si bé amb alts i baixos anuals, la sèrie mostra com des de l'any 2005 es pot parlar d'una etapa de creixement en el nombre d'inclusions en el Programa de manteniment amb metadona (PMM); i encara més si ho comparem amb l'etapa de decreixement entre els anys 2002 i 2005. En el darrer anys es computa un total de 114 inclusions; un total assimilable amb els màxims assolits els anys 2008 (112) i 2009 (114). Aquesta evolució de les inclusions al PMM contrasta amb la disminució registrada pels inicis de tractament per heroïna.

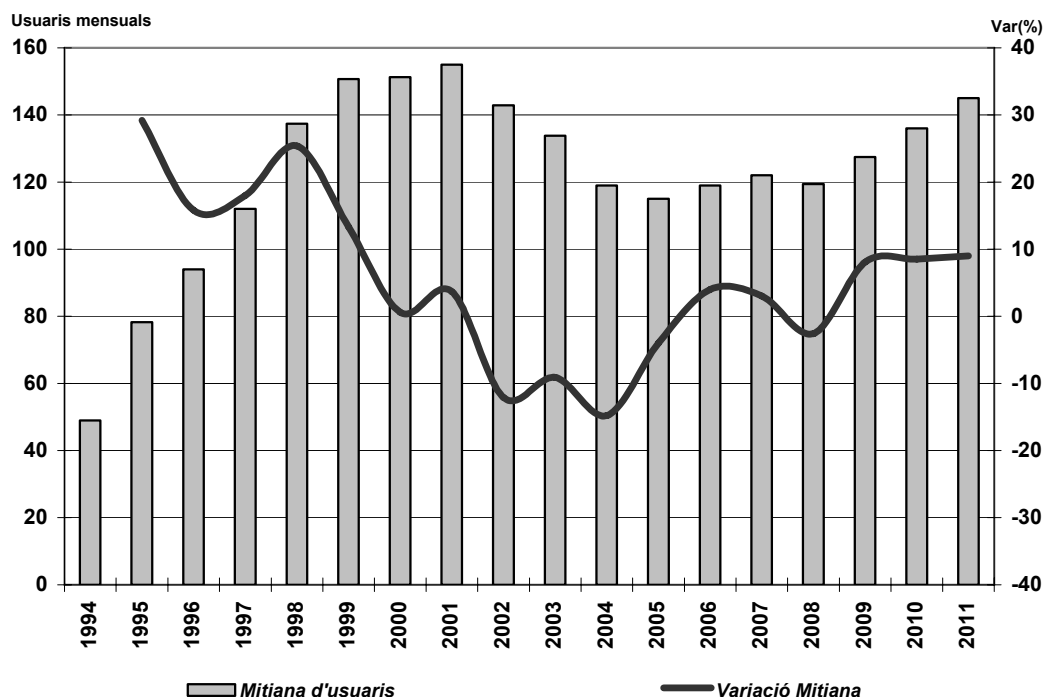
La mitjana mensual de persones usuàries del PMM del 2011 és de 145, la més elevada des de l'any 2002.

GIII.3 Nombre i variació de les inclusions al Programa de Manteniment amb Metadona (PMM)

Mitjana mensual d'usuaris al Programa de Manteniment amb Metadona

GIII.4.

* A partir de 2002 s'afegeixen les inclusions al PMM de farmàcies.
 Font: elaboració pròpia a partir de dades del Centre d'Atenció a les Drogodependències (CAD).

7. Formació d'usuaris en actiu

En el període 2001-2011, el Centre d'Atenció a les Drogodependències (CAD) ha organitzat un total de 136 tallers adreçats a usuaris en actiu, amb un total de 367 participants i 1.302 assistències. L'any 2011, el total de tallers van ser 17 –el major de tota la sèrie- amb 70 participants i 190 assistències.

TIII.22

Formació d'usuaris en actiu			
	Tallers	Participants	Assistències
2001	12	36	97
2002	12	20	107
2003	12	20	107
2004	0	0	0
2005	16	41	167
2006	12	30	108
2007	12	30	102
2008	12	34	123
2009	16	43	148
2010	15	43	153
2011	17	70	190

Font: Centre d'atenció a les drogodependències (CAD)

8. Protocol de coordinació assistencial

El Pla d'actuació sobre el VIH i la sida a Mataró marca com a objectiu prioritari disposar d'un protocol de col·laboració entre els diferents nivells assistencials per tal de garantir la continuïtat assistencial i millorar l'adherència al tractament. Així, durant l'any 2007 es va crear un grup de treball la missió del qual és elaborar un protocol que defineixi les accions a desenvolupar des dels diversos nivells d'assistencials hospitalari i extrahospitalari .

La proposta inclou les estratègies de coordinació entre serveis, la formació dels professionals implicats i l'avaluació de l'adherència.

A. Formació als equips d'atenció primària i als professionals de les farmàcies comunitàries

El grup de coordinació assistencial de la Comissió Tècnica del Pla d'actuació sobre el VIH i la sida a Mataró, amb l'objectiu de garantir la continuïtat assistencial dels afectats pel VIH en el tractament i l'atenció de la resta de problemes de salut, ha donat continuïtat a les sessions de formació –iniciades el 2009- adreçades a farmàcies i centres d'atenció primària.

Durant l'any 2011, el grup de coordinació assistencial -un cop revisada l'avaluació de les sessions anteriors- es planteja efectuar sessions de formació sobre els motius del retard del diagnòstic amb l'objectiu de valorar amb els professionals de l'atenció primària la necessitat, l'acceptabilitat i la viabilitat de la instauració de la prova ràpida del VIH a l'atenció primària. Així, coincidint que es va celebrar a Mataró, els dies 6 i 7 d'octubre de 2011, el *XXIII Congrés de la societat catalana de medicina familiar i comunitària* amb el títol de "*Medicina de família, l'última frontera?*", es va proposar a la CAMFIC organitzar un taller amb els objectius esmentats.

Taller de detecció precoç del VIH des de l'atenció primària 2011

TIII.23	Entitat organitzadora	Ponents	Total participants taller	Total participants de Mataró	Procedència participants	Distribució territorial
	CAMFIC	CAMFIC COFB CEEISCAT	30	15	2 UF Sida de l'Hospital de Mataró 1 Fundació Àmbit Prevenció 7 farmàcies 3 EAP 2 Salut Pública de l'aj. de Mataró	EAP: ABS2, ABS3 i ABS5 Farmàcies: ABS1, ABS2, ABS3, ABS5, ABS6, ABS7
TIII.24						

Sessió de formació i d'intercanvi en VIH/sida 2011

Entitat organitzadora	Ponents	Total participants taller	Total participants de Mataró	Procedència participants	Valoració	Distribució territorial
Pla d'actuació sobre el VIH i la sida a Mataró	PNC F.AP UFS CEEISCAT CAD	24	21	11 professionals de la comissió tècnica del PMVIH_Sida i 8 dels serveis participants. 2 ponents externs. 2 de l'Agència de Salut Pública de Barcelona	8,76	EAP: ABS2, ABS3 i ABS5 Farmàcies: ABS3, ABS6

Protocol de coordinació assistencial. Informació i formació de professionals

TIII.25

Any	Sessions	Tipus sessió	Participants	Valoració
2008	1	SI	23 de farmàcies	8,4
2009	13	SF	27 de farmàcies 253 d'EAP	7,5
2010	13	SF	12 de farmàcies 194 d'EAP	7,4
2011	2	Taller i SF	15 i 21 de farmàcies o ABS de Mataró	8,6

Font: elaboració a partir de dades de la Secció de Salut Pública.

B. Informació sobre recursos de la ciutat

El fullet 'NO IGNORIS LA SIDA, tens serveis molt a prop teu' vol garantir que la població en general tingui coneixement dels recursos d'informació, atenció i tractament del VIH/sida a Mataró i de les prestacions que s'ofereixen des dels diversos serveis de la ciutat.

Al 2011 s'han distribuït un total de 3.450 fullets, el 47,8% dels quals a través de les farmàcies comunitàries i el 40,8%, a les taules informatives del dia mundial de la sida.

Distribució del fullet de recursos del Pla d'actuació sobre el VIH i la sida a Mataró

TIII.26

Entitats distribuïdores	4rtrm.2008		2009		2010		2011	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Farmàcies (33)	825	86,84	1.450	37,86			1.650	47,83
ABS (7)			1.700	44,39	700	70,0		
Àmbit Prevenció			280	7,31	50	5,0		
PASSIR	100	10,53						
CAD					100	10,0	200	5,8
Unitat de SIDA			300	7,83	150	15,0	200	5,8
Altres*	25	2,63	100	2,61			1.400	40,58
Total	950	100	3.830	100	1.000	100	3.450	100

* L'any 2011 fa referència a les taules informatives del dia mundial de la sida.

Font: elaboració a partir de dades de la Secció de Salut Pública.

En aquest punt cal destacar que des del Servei de Convivència i Ciutadania es va elaborar el fullet 'CUIDA'T. SALUT I HIGIENE A LES RELACIONS PERSONALS. QUÈ CAL SABER DE LA SIDA?' amb l'objectiu de sensibilitzar i prevenir el VIH/sida en els col·lectius d'estrangers majoritaris a la nostra ciutat i, especialment, en aquells que tenen problemes de competència lingüística. Per aquesta raó, es tracta d'un material en què es potencia la imatge, amb missatges molt clars. És un material per donar en mà, acompanyat d'una explicació del professional, i no pas per deixar com a fullet de difusió. Els fullets estan editats en català i castellà, amb il·lustracions que el fan específic per a diversos col·lectius de receptors -subsaharians, marroquins i xinesos-. Només en el cas dels xinesos s'ha optat per incloure text en el seu idioma, atès que la majoria de persones d'aquest col·lectiu que viuen a la nostra ciutat estan alfabetitzats en mandarí.

Distribució del fullet de prevenció de la sida				
TIII.27		Magrebina	Subsahariana	Xinesa
	2007-2008	680	670	250
	2008-2009	1.035	1.035	810
	2009-2010	1.705	1.695	1.300
	2010-2011	190	150	60
	Total	3.610	3.550	2.420

Distribució del cartell de sensibilització sobre la sida		
TIII.28	Nombre	
	2007-2008	16
	2008-2009	90
	2009-2010	96
	2010-2011	3
	Total	205

Font: elaboració a partir de dades del Servei de Nova Ciutadania.

9. Programa d'intervenció amb treballadores sexuals

L'objectiu del programa és prevenir la possible transmissió del virus del VIH a través de les relacions sexuals, les quals són en aquest moment la via principal de transmissió. Per assolir aquest objectiu, una infermera i una agent de salut contacten setmanalment amb les treballadores sexuals al seu lloc de treball per tal de facilitar-los informació sociosanitària i material de prevenció.

En el darrer any de funcionament del programa, la Fundació Àmbit Prevenció ha contactat a la via pública amb 40 treballadores sexuals. El 2011, el nombre de nous contactes nous ha estat de 3 i 7 els pisos en els quals s'ha fet algun tipus d'intervenció. Al 2011, com en els altres anys, es manté la sobrerrepresentació de les dones nigerianes dins aquest col·lectiu, més, si tenim en compte el pes de les dones d'aquesta nacionalitat sobre el total de la població femenina de nacionalitat estrangera¹.

Programa d'intervenció amb treballadores sexuals					
TIII.29		2008	2009	2010	2011
	Nombre de treballadores sexuals contactades a la via pública	31	44	44	40
	Nombre de contactes nous a la via pública	31	13	10	3
	Nombre de locals	2	2	3	3
	Nombre de pisos on es fa intervenció	1	3	5	7

Font: elaboració a partir de dades de la Fundació Àmbit Prevenció.

¹ . La situació registrada a Mataró no és exclusiva de la ciutat. En un estudi sobre les característiques socials, conductes de risc i prevalença del VIH/ITS en dones treballadores del sexe a Catalunya, elaborat conjuntament per la Fundació Àmbit Prevenció i el CEEISCAT l'any 2007, es posava de manifest un canvi en la composició del col·lectiu de treballadores sexuals amb un augment significatiu de dones procedents d'altres països i en situació administrativa no regular (http://www.fambitprevencio.org/arxius/SEISIDA_TS.pdf).

Pel que fa al col·lectiu de dones nigerianes, el 2009, el Servei Àmbit Dona de la Fundació Àmbit Prevenció -servei d'atenció socio-sanitària i d'atenció legal ubicat al barri del Raval de Barcelona- destaca que el 40% de les aproximadament 1.500 persones que atenen a l'any són dones d'aquesta nacionalitat. Així, en els darrers anys han observat un increment en la presència d'aquestes dones i en una major prevalença, situacions vinculades amb la violència de gènere. Entre elles estaria: ser víctimes de xarxes de "trata" de persones, haver patit ablació i matrimonis forçats, i violacions en països d'origen i en els d'acollida. (<http://www.fambitprevencio.org/arxius/F.AmbitPrevencio-Nigerianes2009.pdf>).

TIII.30

Distribució per lloc d'origen de les treballadores sexuals (via pública)⁽¹⁾

	2008		2009		2010		2011		Total		Taxa(%) / total dones de cada nacionalitat
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Nigèria	15	48,39	5	38,46	26	59,09	21	52,5	67	52,34	8.170,73
Romania	9	29,03			6	13,64	5	12,5	20	15,63	113,51
Espanya	2	6,45	4	30,77	2	4,55	3	7,5	11	8,59	0,21
Guinea			2	15,38	1	2,27	3	7,5	6	4,69	102,04
Gàmbia	2	6,45			2	4,55	3	7,5	7	5,47	19,95
Albània	1	3,23	1	7,69	2	4,55	2	5,0	6	4,69	1.666,67
Bulgària	2	6,45			1	2,27	1	2,5	4	3,13	147,06
Marroc			1	7,69					1	0,78	0,28
Colòmbia					1	2,27			1	0,78	3,07
Ucraïna					2	4,55	2	5,0	4	3,13	90,91
Rússia					1	2,27			1	0,78	12,99
Total	31	100	13	100	44	100	40	100	128	100	2,09

(1) Càlcul anual de contactes nous.

Font: elaboració a partir de dades de Fundació Àmbit Prevenció.

IV. Indicadors de detecció, tractament i assistència

1. Nous casos de VIH i de sida**A. Casos registrats de VIH: nous casos, noves infeccions i nous casos de VIH ja diagnosticats a l'àrea d'influència de l'Hospital de Mataró¹**

La Unitat Funcional de la Sida de l'Hospital de Mataró ha registrat en el període 1994-2011 un total de 824 casos d'infecció de VIH. El 2011, s'hi comptabilitzen 24 casos nous dins de la seva àrea d'influència: 10 noves infeccions² i 14 casos que ja venien amb el VIH diagnosticat des d'un altre centre sanitari. Es tracta del nombre de casos nous més petit de tota la sèrie i se situa clarament per sota dels registrats de l'any 2009 (43), del 2010 (40) i de la mitjana dels darrers cinc anys que és de 35,6 casos.

TIV.1. Casos de VIH registrats per la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró

	Total casos registrats ⁽¹⁾ (A)	Casos en seguiment actiu ⁽²⁾ (B)	Casos nous (C)	Noves infeccions ⁽³⁾ (D)	Casos nous amb VIH ja diagnosticat (E)	% (D) / (C)	% (E) / (C)	% (C) / (B)	% (B) / (A)
1994	143	100	64	19	45	29,69	70,31	64,00	69,93
1995	225	159	82	24	58	29,27	70,73	51,57	70,67
1996	282	177	57	22	35	38,60	61,40	32,20	62,77
1997	318	200	36	19	17	52,78	47,22	18,00	62,89
1998	362	216	44	19	25	43,18	56,82	20,37	59,67
1999	402	288	40	20	20	50,00	50,00	13,89	71,64
2000	440	288	38	22	16	57,89	42,11	13,19	65,45
2001	478	322	38	15	23	39,47	60,53	11,80	67,36
2002	513	356	35	23	12	65,71	34,29	9,83	69,40
2003	541	358	28	18	10	64,29	35,71	7,82	66,17
2004	582	387	41	26	15	63,41	36,59	10,59	66,49
2005	609	405	27	21	6	77,78	22,22	6,67	66,50
2006	646	434	37	28	9	75,68	24,32	8,53	67,18
2007	681	443	35	24	11	68,57	31,43	7,90	65,05
2008	717	465	36	21	15	58,33	41,67	7,74	64,85
2009	760	492	43	29	14	67,44	32,56	8,74	64,74
2010	800	521	40	27	13	67,50	32,50	7,68	65,13
2011	824	541	24	10	14	41,67	58,33	4,44	65,66

(1) Àrea d'influència de l'Hospital de Mataró

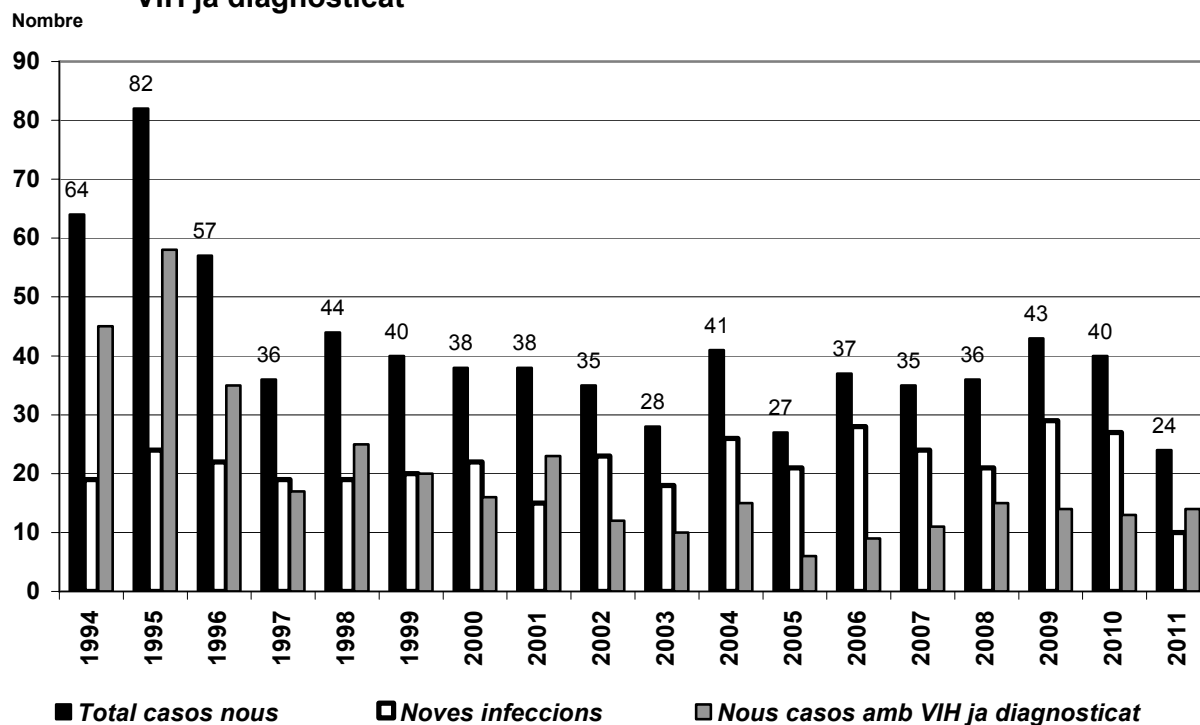
(2) La diferència entre casos registrats i en seguiment actiu es justifica per: les morts, trasllats, pèrdues de seguiment etc.

(3) Malalts amb primera visita a la Unitat i data de primer VIH positiu entre l'1/09/ de l'any anterior i el 31/12/ de l'any avaluat

¹ . L'àrea d'influència de l'Hospital de Mataró està constituïda pels municipis d'Arenys de Mar, Arenys de Munt, Argentona, Cabrera, Cabriels, Caldes d'Estrac, Dosrius, Mataró, Òrrius, Premià de Dalt, Premià de Mar, Sant Andreu de Llavaneres, Sant Vicenç de Montalt, Vilassar de Dalt i Vilassar de Mar. Població total: superior a 200.000 habitants.

² . Es considera una nova infecció: malalts amb primera visita a la unitat i data de primer VIH positiu entre l'1 de setembre de l'any anterior i el 31 de desembre de l'any avaluat.

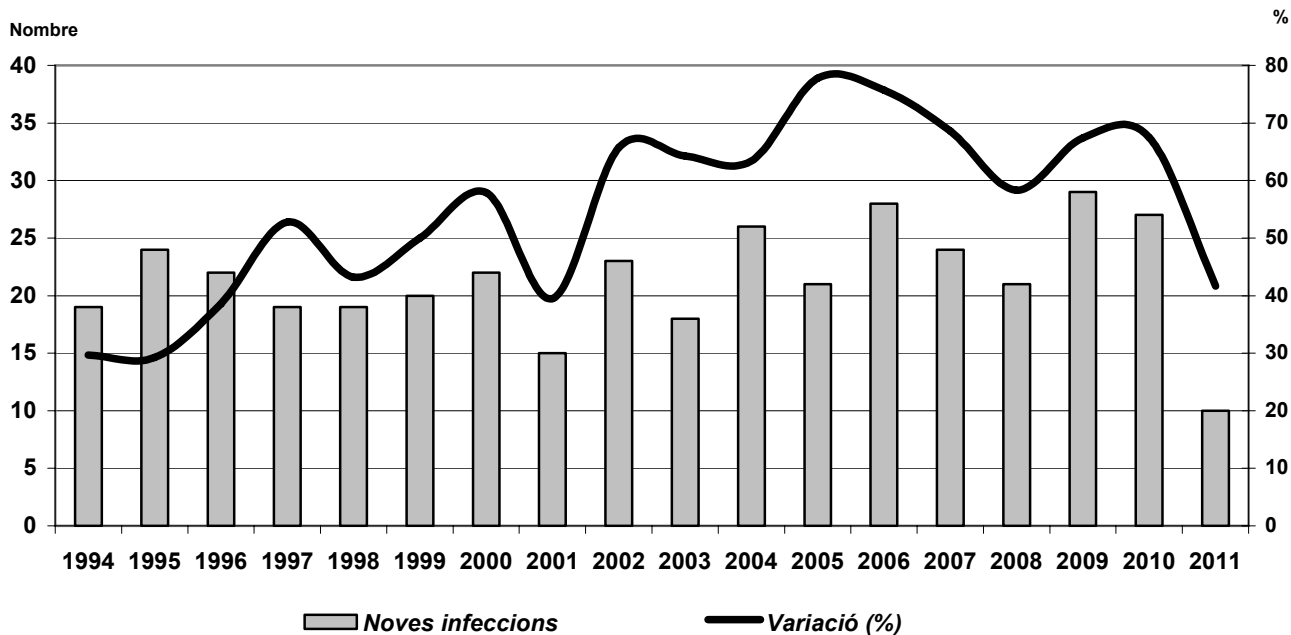
GIV.1. Casos nous de VIH registrats : noves infeccions i nous casos amb VIH ja diagnosticat

* Àrea d'influència de l'Hospital de Mataró
 Font: elaboració a partir de dades de la Unitat Funcional de la Sida de l'Hospital de Mataró.

Relació entre noves infeccions de VIH i total de casos nous de VIH registrats*

GIV.2.

* Àrea d'influència de l'Hospital de Mataró
 Font: elaboració a partir de dades de la Unitat Funcional de la Sida de l'Hospital de Mataró.

B. Noves infeccions de VIH entre residents a Mataró

En el període 1994-2011, el 67% dels 824 casos corresponien a residents a Mataró. El 2011, el pes dels casos de residents de la ciutat se situa també entorn a aquest mateix percentatge. Pel que fa a les noves infeccions, en aquests disset anys la UFS ha registrat un total de 387 noves infeccions de les quals, el 70,03%, corresponen a residents a Mataró. En el darrer any, 7 de les 10 noves infeccions són de residents a la ciutat.

TIV.2. Pes dels casos registrats i les noves infeccions de VIH entre els residents a Mataró

	Casos registrats residents a Mataró (A)	Total casos registrats* (B)	% (A) / (B)	Noves infeccions residents a Mataró (C)	Total noves infeccions* (D)	% (C) / (D)
1994	93	143	65,03	11	19	57,89
1995	53	82	64,63	18	24	75,00
1996	38	57	66,67	13	22	59,09
1997	23	36	63,89	12	19	63,16
1998	36	44	81,82	17	19	89,47
1999	28	40	70,00	14	20	70,00
2000	26	38	68,42	16	22	72,73
2001	23	38	60,53	9	15	60,00
2002	28	35	80,00	21	23	91,30
2003	21	28	75,00	11	18	61,11
2004	23	41	56,10	18	26	69,23
2005	14	27	51,85	12	21	57,14
2006	30	37	81,08	20	28	71,43
2007	27	35	77,14	19	24	79,17
2008	25	36	69,44	19	21	90,48
2009	22	43	51,16	16	29	55,17
2010	25	40	62,50	18	27	66,67
2011	16	24	66,67	7	10	70,00
total	551	824	66,87	271	387	70,03

* Àrea d'influència de l'Hospital de Mataró

Font: elaboració a partir de dades de la Unitat Funcional de la Sida de l'Hospital de Mataró.

C. Nous casos de sida

L'any 2011 s'han registrat 4 casos nous de sida en l'àrea d'influència de l'Hospital de Mataró; la xifra més petita de tota la sèrie iniciada el 2005. Per al conjunt del període 2005-2011 s'hi computa un total de 84 casos.

TIV.3. Nous casos de sida respecte al total de VIH en seguiment actiu

	Nous casos sida	Casos VIH en seguiment	%
2005	18	405	4,4
2006	11	434	2,5
2007	15	443	3,4
2008	11	465	2,4
2009	16	492	3,3
2010	9	521	1,7
2011	4	541	0,7

Font: elaboració a partir de dades subministrades per la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró.

Els nous casos de sida que d'entrada han desenvolupat la malaltia o ho han fet al llarg del primer any han estat 3, també la xifra més petita del període 2005-2011. Al 2011, el percentatge de diagnosi tardana de les noves infeccions de VIH se situa en el 30%. A l'hora de valorar aquest percentatge, cal tenir en compte el nombre tan petit de casos.

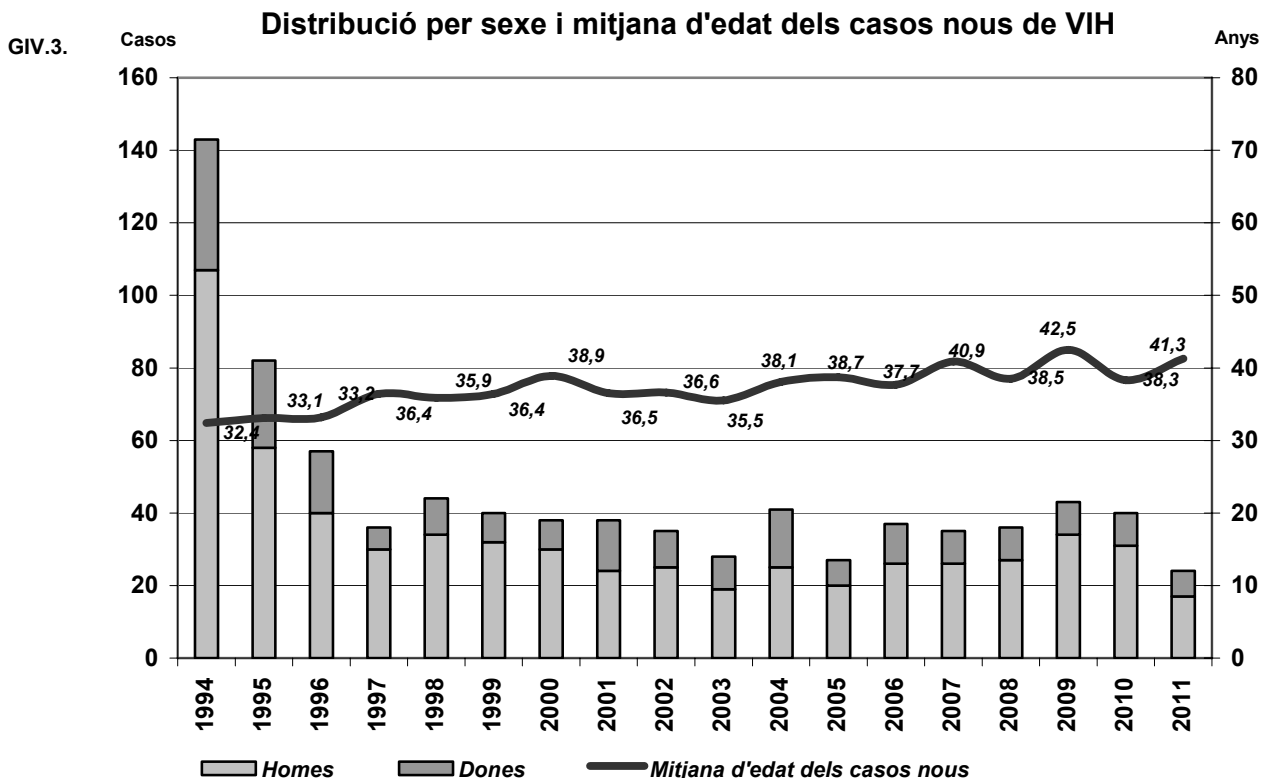
TIV.4. Nous casos de sida que d'entrada han desenvolupat la malaltia o ho han fet en el decurs del primer any

	Noves infeccions com a sida	Noves infeccions de VIH	% diagnosi tardana
2005	7	21	33,3
2006	10	28	35,7
2007	8	24	33,3
2008	8	21	38,1
2009	12	29	41,4
2010	7	27	25,9
2011	3	10	30,0

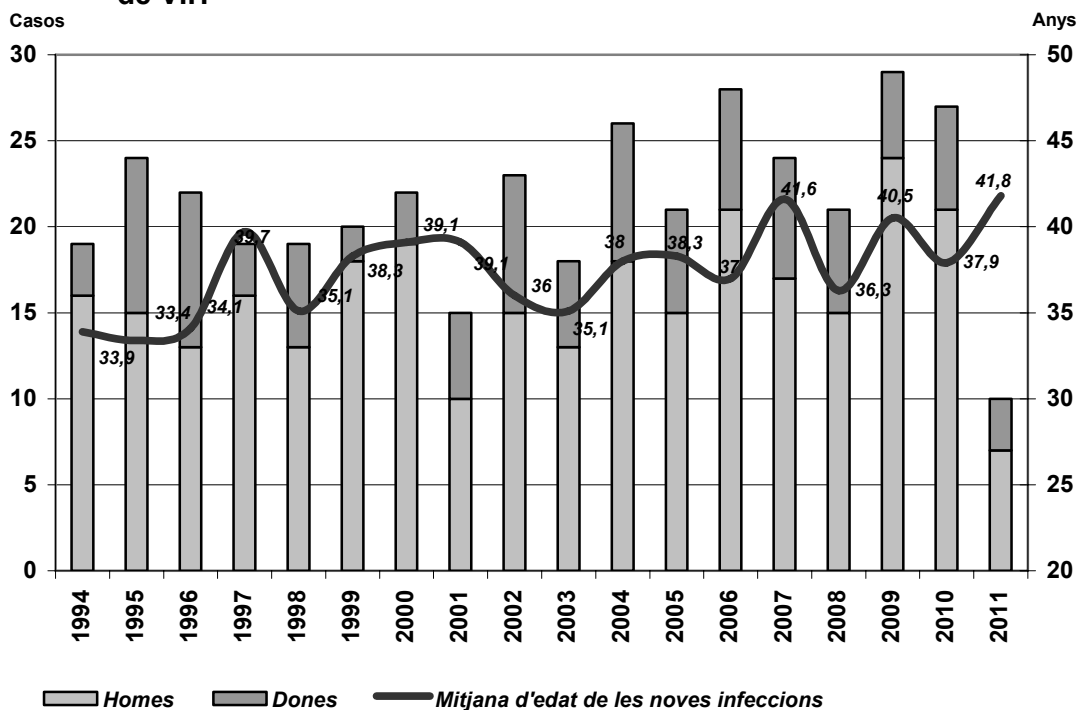
Font: elaboració a partir de dades subministrades per la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró.

D. Distribució anual per sexe i edat dels nous casos de VIH i de les noves infeccions de VIH

L'any 2011 no trenca amb la distribució per sexe registrada altres anys i són els homes els que sumen el major nombre de nous casos i de noves infeccions de VIH. Així, 17 dels 24 nous casos de VIH i 7 de les 10 noves infeccions corresponen a homes. Les mitjanes d'edat dels nous casos i de les noves infeccions són de les més elevades del període 1994-2011 amb 41,3 i 41,8 anys, respectivament. En relació a la mitjana d'edat de tota la sèrie, les mitjanes de l'any 2011 són 4,03 i 4,29 anys més elevades.

GIV.4. Distribució per sexe i mitjana d'edat de les noves infeccions de VIH

Font: elaboració a partir de dades subministrades per la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró.

E. Vies de transmissió de les noves infeccions de VIH

L'any 2011, com ha vingut succeint en els darrers anys, reafirma el fet que la via principal de transmissió del VIH són les relacions sexuals. Així, 15 dels 24 nous casos ho han estat a través de relacions heterosexuals (10) i homosexuals/ bisexuals (5). És molt probable que a aquests quinze casos s'hagi d'afegir els 5 casos que declaren que la via de transmissió és desconeguda, ja que l'experiència indica que són les relacions sexuals les que acostumen a ser l'origen de la transmissió. Per contra, tan sols 3 dels 24 casos s'han transmès a través del consum de drogues per via parenteral. Aquesta distribució és encara més clara en el cas de les noves infeccions, ja que totes són el resultat de la transmissió del virus del VIH a través de relacions sexuals, declarades o no.

TIV.5.

Vies de transmissió dels nous casos de VIH registrats a la UFS de l'Hospital de Mataró

	Heterosexual	Homosexual/ bisexual	UDVP	Transfusions/ hemoderivats	Desconegut	Punció accidental	Transmissió vertical	Total	%UDVP	% Relacions sexuals
1994	34	16	87	1	5	0	0	143	60,84	34,97
1995	17	7	51	2	5	0	0	82	62,20	29,27
1996	17	8	29	0	3	0	0	57	50,88	43,86
1997	9	5	18	1	3	0	0	36	50,00	38,89
1998	17	2	23	1	1	0	0	44	52,27	43,18
1999	6	8	24	0	2	0	0	40	60,00	35,00
2000	11	6	17	1	3	0	0	38	44,74	44,74
2001	13	1	19	1	4	0	0	38	50,00	36,84
2002	12	5	11	0	5	1	1	35	31,43	48,57
2003	14	3	8	0	3	0	0	28	28,57	60,71
2004	19	7	7	0	7	0	1	41	17,07	63,41
2005	10	6	5	0	6	0	0	27	18,52	59,26
2006	13	9	7	0	8	0	0	37	18,92	59,46
2007	11	10	9	0	5	0	0	35	25,71	60,00
2008	10	11	6	0	8	1	0	36	16,67	58,33
2009	23	9	5	0	6	0	0	43	11,63	74,42
2010	15	17	2	0	6	0	0	40	5,00	80,00
2011	10	5	3	0	5	0	1	24	12,50	62,50

TIV.6.

Vies de transmissió de les noves infeccions de VIH registrades a la UFS de l'Hospital de Mataró

	Heterosexual	Homosexual/ bisexual	UDVP	Transfusions /hemoderivat s	Desconegut	Punció accidental	Transmissió vertical	Total	%UDVP	% Relacions sexuals
1994	5	5	8	1	0	0	0	19	42,11	52,63
1995	12	2	7	1	2	0	0	24	29,17	58,33
1996	8	5	7	0	2	0	0	22	31,82	59,09
1997	7	3	6	1	2	0	0	19	31,58	52,63
1998	9	2	6	1	1	0	0	19	31,58	57,89
1999	5	7	7	0	1	0	0	20	35,00	60,00
2000	7	5	7	0	3	0	0	22	31,82	54,55
2001	7	1	3	1	3	0	0	15	20,00	53,33
2002	10	3	5	0	5	0	0	23	21,74	56,52
2003	11	2	3	0	2	0	0	18	16,67	72,22
2004	12	7	3	0	4	0	0	26	11,54	73,08
2005	10	5	2	0	4	0	0	21	9,52	71,43
2006	11	8	2	0	7	0	0	28	7,14	67,86
2007	10	7	2	0	5	0	0	24	8,33	70,83
2008	9	4	1	0	7	0	0	21	4,76	61,90
2009	15	7	1	0	6	0	0	29	3,45	75,86
2010	11	12	0	0	4	0	0	27	0,00	85,19
2011	5	2	0	0	3	0	0	10	0,00	70,00

Font: elaboració a partir de dades subministrades per la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró.

2. Proves de detecció del VIH

Actualment, la prova de detecció del VIH és una analítica de sang que detecta la presència d'anticossos contra el virus de la immunodeficiència humana. A Mataró hi ha diversos serveis sanitaris on es pot efectuar la prova: centres d'atenció primària, programa d'atenció a la salut sexual i reproductiva, telèfon de la prova anònima a l'Hospital de Mataró i, des de l'any 2009, a quatre farmàcies de la ciutat.

A. Prova de detecció als centres d'atenció primària i a l'Hospital de Mataró

L'any 2011 s'han realitzat un total de 4.331 proves d'Elisa VIH demandades per l'Hospital de Mataró i pels centres d'atenció primària de l'ICS i el CSdM de la ciutat; un nombre lleugerament inferior a l'any 2010 (-350), variació relativa del -7,5%. El total de positius registrats ha estat de 26, un nombre clarament inferior als 45 que es van registrar l'any 2010. A l'igual del que ha vingut passant des de l'any 2006, el nombre de positius de les proves anònimes del VIH efectuades per la Unitat Funcional de la Sida -20 l'any 2011- continua sent zero.

Nombre anual de proves de VIH

Any	Proves	positius	%	TIV.7.
2005	2.461	17	0,69	
2006	2.396	28	1,17	
2007	2.940	22	0,75	
2008 ⁽¹⁾	6.523	26	0,40	
2009	6.105	37	0,61	
2010 ⁽²⁾	4.681	45	0,96	
2011	4.331	26	0,60	

1. Els anys 2008 i 2009, el laboratori de l'Hospital de Mataró va realitzar totes les determinacions d'Elisa VIH de l'hospital i els centres d'atenció primària de Mataró.

2. A partir de 2010, les proves del Consorci Sanitari del Maresme (CSdM) -hospitals i ABS 2 i 4- les realitza el laboratori de l'Hospital de Mataró i les de les ABS de l'Institut Català de la Salut (ICS) -1,3,5,6,7- el laboratori del Servei de Microbiologia de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol

Font: Unitat Funcional de la sida de l'Hospital de Mataró i Servei de Microbiologia de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol

Nombre anual de proves anònimes de VIH

Any	Proves	positius	%	TIV.8.
2006	20	0	0,00	
2007	31	0	0,00	
2008	23	0	0,00	
2009	20	0	0,00	
2010	29	0	0,00	
2011	20	0	0,00	

Font: elaboració a partir de dades subministrades per la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró.

B. Test ràpid del VIH a les farmàcies

El Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya i el Col·legi de Farmacèutics de Barcelona van iniciar, a l'abril de 2009, la prova ràpida del VIH a les farmàcies amb l'objectiu de facilitar l'accés a la prova i evitar el retard en el diagnòstic. Així, amb només 15 minuts hom pot saber el resultat d'aquesta prova³. El programa es duu a terme a 36 farmàcies de 22 ciutats de la província de Barcelona. A Mataró, hi ha quatre farmàcies que participen en el programa. Els farmacèutics participants van rebre una formació específica tant per a la realització de la prova com per a la comunicació dels resultats. A cada ciutat estan coordinats amb el centre hospitalari de referència,

³. Prova gratuïta fins l'abril de 2012

IV. Indicadors de detecció, tractament i assistència Informe 2012

que en el cas de Mataró és la Unitat Funcional de Sida de l'Hospital de Mataró, a més d'altres serveis d'informació i tractament de la ciutat.

L'any 2011, a Mataró es van fer 126 proves -84 homes i 41 dones- que representen el 7,5% sobre el total de proves realitzades a Catalunya. A Mataró no es va registrar cap positiu i a Catalunya 13.

La distribució per sexe de les proves realitzades a Mataró i Catalunya és molt similar. Aproximadament, una tercera part l'han feta dones i la mitjana d'edat és la mateix 34 anys.

Distribució per sexe del test ràpid de farmàcies. 2011

	Mataró		Catalunya		TIV.9
	Nombre	%	Nombre	%	
Homes	84	67,20	1.165	71,69	
Dones	41	32,80	460	28,31	
Total	125	100	1.625	100	

* Manca el sexe en un cas de Mataró i en un de Catalunya es classifica com transsexual

Distribució per trams d'edat del test ràpid de farmàcies. 2011

	Mataró		Catalunya		TIV.10
	Nombre	%	Nombre	%	
Fins a 19 anys	6	4,76	46	2,86	
20-29 anys	41	32,54	506	31,41	
30-39 anys	42	33,33	665	41,28	
40-49 anys	25	19,84	280	17,38	
50-59 anys	6	4,76	79	4,90	
>59 anys	6	4,76	35	2,17	
Total	126	100	1.611	100	

Font: Programa per a la Prevenció i l'assistència de la Sida. Departament de Salut.

De les 126 proves, 19 van ser demandades per persones amb nacionalitat estrangera resident a Mataró. A Catalunya, el nombre de proves persones de nacionalitat estrangera va ser de 200.

En consonància amb el pes que té cada via de transmissió, el motiu principal pel qual s'ha demanat fer aquest test ha estat una pràctica sexual de risc. A Mataró, el 84,75% de les proves amb un motiu declarat és per una pràctica sexual de risc. En els dos darrers anys, tan sols una demanda ha estat per l'ús compartit de xeringues.

Motiu pel qual es demana el test ràpid de farmàcies. 2011

	Mataró		Catalunya		TIV.11
	Nombre	%	Nombre	%	
Practica sexual de risc	100	84,75	1.385	91,00	
<i>Heterosexual</i>	87	73,73	1.053	69,19	
<i>Homosexual</i>	13	11,02	216	14,19	
<i>Desconeguda</i>	0	0,00	0	0,00	
UDVP	0	0,00	9	0,59	
Altres	18	15,25	128	8,41	
Total	118	100	1.522	100	

* El total de Mataró és major de 177 perquè hi ha alguns casos que van senyalar més d'una pràctica de risc.

Font: Programa per a la Prevenció i l'assistència de la Sida. Departament de Salut.

Històric del test ràpid de farmàcies

	2010		2011		TIV.12
	Mataró	Catalunya	Mataró	Catalunya	
Proves	180	1.834	126	1.680	
Positius	2	20	0	13	
% positius	1,11	1,09	0,00	0,77	

Font: Programa per a la Prevenció i l'assistència de la Sida. Departament de Salut.

3. Nombre d'afectats i familiars atesos en el programa de suport psicològic

D'acord amb les dades facilitades per la Fundació Àmbit Prevenció, el 2011 s'ha donat suport psicològic a 31 persones -26 afectades i 5 familiars-. Des de l'inici del Programa de suport psicològic l'any 2003 s'han atès 296 persones, de les quals 233 eren afectats i 63 familiars.

Programa de suport psicològic

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Total	TIV.13
Afectats	26	34	30	27	20	17	26	27	26	233	
Familiars	9	5	4	4	16	10	8	2	5	63	
Total	35	39	34	31	36	27	34	29	31	296	

Font: elaboració a partir de dades subministrades per Fundació Àmbit Prevenció.

4. Opinió dels responsables de servei pel que fa a la incidència local del VIH i la sida: fets més destacats del darrer any i altres consideracions

Secció de Salut Pública. Coordinació del Pla Municipal del VIH i la sida

Fet destacat el darrer any	Altres consideracions
<p>En el marc de la revisió del Pla d'actuació del VIH i la sida (2006-2010) s'ha destacat que la reducció del nombre de casos amb diagnosi tardana i la superació de les dificultats que troba la prevenció, actualment, entre poblacions especialment vulnerables o amb prejudicis culturals han de ser dos aspectes prioritaris de l'actuació en els pròxims anys. Així, el grup de coordinació assistencial se centrarà en intervencions que millorin l'accés a la prova des de l'atenció primària i es definiran noves intervencions adreçades a poblacions d'especial risc, incorporant, com a novetat, la coordinació amb els centres d'atenció primària.</p>	<p>En l'actualitat, resulta difícil donar resposta a noves necessitats que suposin un increment de recursos; una dificultat que augmenta si no són possibles noves fonts de finançament.</p>

Àmbit Maresme. Fundació Àmbit Prevenció

Fet destacat el darrer any	Altres consideracions
<p>No acostumen a venir al servei ni població immigrada ni població femenina, en canvi, quan ens apropem a aquestes poblacions, manifesten molta preocupació i interès pel tema, molts dubtes i moltes creences errònies relacionades amb el VIH, amb les vies de transmissió i en la pròpia existència del virus.</p>	<p>Constatem que el nostre servei s'ha d'apropar a la població, perquè cal acostar-se a col·lectius amb problemes de mobilitat i perquè cal vencer les pors i l'estigma que generen els temes relacionats amb el VIH. Aquestes dificultats es minimitzen amb la formació dels agents de salut, ja que aquests, adreçant-se als seus iguals -joves i la població immigrada-, no només faciliten material preventiu i transmeten una informació correcta sobre la prevenció del VIH/Sida i els diferents dispositius i recursos disponibles a la ciutat sinó que a més, afavoreixen la desestigmatització de la malaltia al poder parlar d'ella entre iguals.</p> <p>Des del programa Àmbit Maresme tenim indicis que ens fan pensar que cal sensibilitzar sobre la prevenció del VIH/sida a nivell de personal docent. De moment, aquest és un tema que ens alerta i ens fa pensar que cal explorar a fi de poder tenir més elements que ens permetin valorar si cal plantejar accions concretes.</p>

Unitat funcional de sida. Medicina interna. Hospital de Mataró

Fet destacat el darrer any	Altres consideracions
<p>Els criteris d'inici de tractament antiretroviral han canviat. Ara es comença abans, quan el virus ha afectat menys al sistema immunològic -els CD4 estan al voltant de 500- i en determinades situacions amb qualsevol nivell de CD4(*). Els criteris de derivació dels casos nous també han canviat. Ara els casos nous han d'estar dins l'àrea d'influència de l'Hospital de Mataró.</p> <p>Hem detectat més interès per part de la direcció del centre en les activitats i la implicació de les persones en el pla municipal VIH/Sida</p>	<p>Ens agradaria tenir una informació actualitzada dels recursos socials disponibles al nostre territori (de l'ajuntament, centres d'acollida, altres).</p>

* En el cas del VIH i la sida, la monitorització de les xifres absolutes de limfòcits CD4 és un marcador biològic de referència en el control de la infecció, ja que serveix com a marcador immunològic, junt amb la càrrega viral, per establir l'eficàcia dels tractaments antiretrovirals. Font: <http://www.ctv.es/USERS/fpardo/vihcd4.htm>

Centre d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva

Fet destacat el darrer any	Altres consideracions
En el decurs del 2011 hem parat especial atenció en demanar serologies de totes les persones que es visiten amb l'equip de la Consulta Jove -dones i homes fins a 25 anys- en el cas de presentar alguna infecció de transmissió sexual o de mantenir alguna pràctica sexual de risc. S'aconsella individualment a les pacients i a les seves parelles. Durant el 2011 no s'ha detectat cap cas d'infecció de VIH.	

V. Conclusions

Indicadors de la incidència del VIH i la sida

- En el període 2001-2010, el CEEISCAT ha registrat un total de 88 casos de sida entre els residents a Mataró (60 homes i 28 dones). En el mateix període, el nombre de defuncions registrades -segons data de diagnosi- és de 17 (11 homes i 6 dones). Aquest nombre de casos i de defuncions representen sobre la sèrie històrica iniciada el 1981 el 28,95 i el 9,88%, respectivament.
- Si bé és cert que la incidència de la sida entre els homes -tant pel que fa al nombre de casos com al total de defuncions- és molt més elevada que entre les dones, cal apuntar que el pes de les defuncions sobre el total de casos de cada sexe és molt similar i que, fins i tot, és lleugerament superior en el cas de les dones en el període 2001-2010. Pel que fa a la distribució dels casos per sexe i trams d'edat, en el cas dels homes, la primera posició correspon al tram de 30-34 anys (5,59%) i, en el cas de les dones, al de 25-29 anys amb el 2,80% del total de casos.
- Pel que fa als casos de VIH entre residents de Mataró, en el període 2001-2010 el CEEISCAT n'ha registrat 179 dels quals, 39 en els darrers dos anys. La distribució per sexe és de 127 homes i 52 dones. El total de defuncions en el mateix període és de 15 (12 homes i 3 dones).
- Les relacions sexuals es consoliden com a via principal de transmissió de la sida. En el període 2001-2010, aquesta via dóna compte del 72,73% dels 88 casos registrats en aquest període. La transmissió a través del consum de drogues per via parenteral, amb 22 casos, explica el 25% del total de casos, un percentatge que és el mateix per homes i dones. En el cas del VIH, les relacions sexuals també són el mecanisme principal de transmissió i dóna compte del 85,47% dels 179 casos registrats en el període 2001 i 2010.

Indicadors d'activitat preventiva i informativa

- En el període 2004-2011, han rebut formació dintre del Programa Àmbit Maresme 3.928 persones. La intervenció dels iguals adreçada als joves és la que dóna compte del major nombre d'assistents, amb un total de 1.799, que representen el 45,80% del total. Pel que fa als joves, també destaquen els 987 alumnes de secundària -tercer i quart d'ESO i primer i segon de Batxillerat i cicles formatius- que han assistit a les sessions de formació i que suposen el 25,13% del total d'assistents.
- En el període 2006-2011, els agents de salut han intervingut sobre un total de 511 iguals de nacionalitat estrangera. En el darrer any s'ha establert contacte amb 48 iguals. Les valoracions qualitatives posen de manifest les dificultats que es troben per poder comptar amb agents de salut homes i per intervenir amb col·lectius de població magrebina i subsahariana. Aquest és un aspecte de particular importància en el cas de Mataró per la composició particular d'alguns dels col·lectius més nombrosos de nacionalitat estrangera de la ciutat.
- Des del Centre d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR) s'organitzen tallers d'educació afectiva i sexualitat adreçats a estudiants de tercer i quart d'ESO, alumnes de cicles formatius -en el darrer curs auxiliars d'infermeria-, població immigrada i discapacitats intel·lectuals. En els darrers cinc cursos s'han organitzat 135 tallers per estudiants de tercer i quart d'ESO amb un total de 3.434 assistents. El percentatge de cobertura dels alumnes matriculats en aquests cursos se situa en el 30% en el darrer curs 2010-2011.

- Pel que fa al Programa “Coneix, respecta, estima”, el curs 2010-2011 ha suposat una certa recuperació del nombre d'alumnes i centres participants després de la davallada experimentada en el curs 2008-2009. Els 16 centres participants donen compte del 84,2% dels centres de secundària de la ciutat i els 2.941 alumnes del 56,5% dels alumnes que cursen l'ESO.
- L'any 2011, en el marc del Programa d'accessibilitat als preservatius s'han distribuït 58.195 preservatius, un nombre tan sols superat pel total assolit al 2009 amb 62.065 unitats. A través del Programa màquina, se n'han distribuït 1.917, 441 més que fa dos anys
- El PIX ha distribuït un total d'11.274 kits al 2010 i 9.403 al 2011, la xifra més petita de tota la sèrie si descomptem els anys 1994 i 1997. Si a l'any 2010 havia estat el CAD el que més xeringues havia distribuït, en bona part com a conseqüència de la posada en marxa del Programa d'agents de salut, aquesta posició l'han tornat a ocupar les farmàcies el 2011. En aquest darrer any, el 64,37% de les xeringues s'han distribuït a través de les vint-i-dues farmàcies participants en el programa, el 32,44% a través del CAD i el 3,19% a través del CAP del Camí del Mig.
- L'any 2011 s'ha recollit un nombre total de xeringues (854) similar al 2009 i lleugerament per sota l'any 2010. Respecte al que venia sent la tendència des de la posada en marxa del programa dels agents de salut, en el darrer any augmenta significativament la recollida del Servei de la Policia Local i del Servei de Manteniment amb 80 i 231 xeringues, respectivament, mentre, alhora, disminueix la dels agents de salut (543).
- En el darrer any, el Programa de manteniment amb metadona (PMM) computa un total de 114 inclusions; un total assimilable amb els màxims assolits els anys 2008 (112) i 2009 (114). Aquesta evolució de les inclusions al PMM contrasta amb la disminució registrada l'any 2011 pels inicis de tractament per heroïna.
- L'any 2011, el grup de coordinació assistencial organitza amb la col·laboració de la CAMFIC un taller de detecció precoç de la infecció del VIH. L'objectiu d'aquest taller és analitzar els motius del retard de la diagnosi del VIH i valorar amb els professionals de l'atenció primària la necessitat, l'acceptabilitat i la viabilitat d'instaurar la prova ràpida del VIH a l'atenció primària.
- En el darrer any, la Fundació Àmbit Prevenció ha contactat a la via pública amb 40 treballadores sexuals dins del Programa d'intervenció amb treballadores sexuals. Com ja passava en els darrers anys, es manté la sobrerrepresentació de les dones nigerianes dins aquest col·lectiu. Un fet aquest no exclusiu de Mataró sinó que passa de igual manera en altres localitats catalanes.

Indicadors de detecció, tractament i assistència

- Segons dades de la Unitat Funcional de Sida (UFS), en l'àrea d'influència de l'Hospital de Mataró, al 2011 s'hi comptabilitzen 24 casos nous dins de la seva àrea d'influència: 10 noves infeccions i 14 casos que ja venien amb el VIH diagnosticat des d'un altre centre sanitari. Es tracta del nombre de casos nous més petit de tota la sèrie i se situa clarament per sota dels registrats de l'any 2009 (43), l'any 2010 (40) i de la mitjana dels darrers cinc anys que és de 35,6 casos. Pel que fa als casos de sida, l'any 2011, s'han registrat 4 nous casos de sida en l'àrea d'influència de l'Hospital de Mataró; la xifra més petita de tota la sèrie iniciada el 2005.
- En el període 1994-2011, el 67% dels 824 casos corresponien a residents a Mataró. El 2011, el pes dels casos de residents de la ciutat se situa també entorn a aquest percentatge. Pel

que fa a les noves infeccions, en aquests disset anys la UFS ha registrat un total de 387 noves infeccions de les quals, el 70,03%, corresponen a residents a Mataró. L'any 2011, 7 de les 10 noves infeccions són de residents a la ciutat.

- Els nous casos de sida que d'entrada han desenvolupat la malaltia o ho han fet al llarg del primer any han estat 3, també la xifra més petita del període 2005-2011.
- Les dades de l'any 2011, com ja ve passant en els darrers anys, confirmen que la via principal de transmissió del VIH són les relacions sexuals. Així, 15 dels 24 casos nous s'han infectat a través d'aquesta via. Per contra, es redueix la incidència de la infecció a través del consum de drogues per via parenteral amb només 3 dels 24 casos nous.
- L'any 2011 s'han realitzat un total de 4.331 proves d'Elisa VIH. El total de positius registrats ha estat de 26, un nombre clarament inferior als 45 que es van registrar l'any 2010. Des de l'any 2006, el nombre de positius de les proves anònimes del VIH efectuades per la Unitat Funcional de la Sida -20 l'any 2011- ha estat zero.
- Pel que fa al test ràpid del VIH a les farmàcies, a Mataró, l'any 2011, es van fer 126 proves - 84 homes i 41 dones- que representen el 7,5% del total de proves realitzades per les farmàcies de Catalunya. A la ciutat no es va registrar cap positiu i a Catalunya 13.
- Les aportacions qualitatives fan referència a alguns dels aspectes més importants que es recullen en aquest observatori a través de les dades de registre. Així, es fa èmfasi en la necessitat de millorar els mecanismes per reduir el nombre de diagnòstics tardans i la necessitat de fer front a les dificultats que se'ls presenta a les polítiques de prevenció per incidir sobre poblacions i col·lectius amb especial risc, més quan les vies principals de transmissió són les relacions sexuals. En aquest sentit, es valora molt positivament l'ús de metodologies d'iguals per aproximar-se a les diferents poblacions diana, no només pel fet de poder informar correcte sobre la malaltia i sobre els recursos disponibles, sinó per l'efecte desestigmatitzador que té el parlar d'ella entre iguals. Així mateix, també es valora de forma molt positiva els esforços per fer extensiva la prova de detecció a l'atenció primària. Altres aspectes destacats són la necessitat de comptar amb un mapa de recursos actualitzat i parar atenció a l'impacte que el finançament insuficient pot tenir sobre la viabilitat i continuació de determinats programes i accions.

